T.C. HAZİNE VE
MALİYE BAKANLIĞI

ISSN 1300-3623
e-ISSN 2645-8780

MALİYE DERGİSİ

Ocak - Haziran 2019, Sayı: 176

ECONLIT

TÜBİTAK ULAKBİM

CLARIVATE ANALYTICS EMERGING SOURCES CITATION INDEX INDEXED

Araştırma Makalesi/Research Article

Avrupa Birliği'nde Vergi Rekabetinin Panel Veri Analizi ile Değerlendirilmesi[1]

Volkan YURDADOĞ[*]
Murat ALBAYRAK[**]

Öz

Çalışma, Avrupa Birliği üyesi ülkelerde vergi rekabetinin varlığını 1995-2015 dönemi verilerini kullanarak panel veri analizi ile tespit etmeyi amaçlamaktadır. Analizde üç regresyon denklemi literatürde hâkim olan beş hipotez ile test edilmiştir. Kurumlar vergisi oranları ile doğrudan yabancı yatırımlar (DYY-FDI) arasında negatif, ülkelerdeki siyasi istikrarsızlıkla DYY'ler arasında pozitif, ülkelerin büyüklüğü ile kurumlar vergisi oranında pozitif, sermaye üzerinden alınan vergi gelirlerinin emek üzerinden alınan vergi gelirlerine oranı ile açıklık ve de GSYİH ile negatif, ülkelerin dışa açıklığı ile kurumlar vergisi oranlarında pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Özellikle küçük ülkeler olmak üzere Avrupa Birliği ülkelerinin vergi rekabetine başvurdukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Vergi Rekabeti, Avrupa Birliği, Panel Veri Analizi*

[1]Bu çalışma, Çukurova Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalında Doç.Dr. Volkan YURDADOĞ danışmanlığında Murat ALBAYRAK tarafından hazırlanan" Avrupa Birliğinde Vergi Rekabeti: Uygulamalı Bir Analiz" adlı yüksek lisans tezinin gözden geçirilip yeniden düzenlenmesiyle hazırlanmıştır.

[*]Doç.Dr., Çukurova Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü, vyurdadog@cu.edu.tr; https://orcid.org/0000-0002-7492-288X

[**]Arş.Gör., Çukurova Üniversitesi, SBE, Maliye Bölümü, albayrakm@cu.edu.tr; https://orcid.org/0000-0003-2375-1117

Makalenin Gönderilme Tarihi: 16.04.2019 **Kabul Tarihi:** 28.06.2019

Evaluation of Tax Competition in the European Union by Panel Data Analysis

Abstract

The study aims to determine the existence of tax competition in the member states of the European Union by using a panel data analysis for the period of 1995-2015. In the analysis, three regression equations were tested with five hypotheses that are prevalent in the literature. A negative correlation between corporate tax rates and foreign direct investments (FDIs); a positive correlation between the political instability and foreign direct investment; a positive correlation between the size of the countries and the corporate tax rate; a negative correlation between the ratio of tax revenues collected over capital to the tax revenues collected through labor force as well as both openness and GDP; and a positive correlation between the openness of countries and corporate tax rates have been identified. It has been concluded that European Union countries, especially the small ones, resort to tax competition.

Keywords: *Tax Competition, European Union, Panel Data Analysis*

JEL Classification Codes: *C33, H20, H87*

Giriş

20'nci yüzyılın sonlarına doğru etkisini giderek arttıran küreselleşme hareketi ve beraberindeki teknolojik gelişmeler sosyal, siyasal ve kültürel alanda hissedilmeye başlamış olmakla birlikte en büyük etkiyi ekonomi alanında göstermiştir. Bu gelişmeler ışığında üretim faktörlerinin ülkeler arasındaki dolaşım kabiliyeti yüksek bir esnekliğe kavuşmuştur. Üretim faktörlerinin (başta sermaye ve emek) bu şekilde mobil hale gelmesi özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin büyüme ve kalkınmasında önemli bir yapı taşı olan DYY'leri kazanabilme ihtimali bu ülkelerin iştahını kabartmıştır. Bu süreçte ülkeler rakiplerine oranla avantajlı konuma gelebilme adına sayılan üretim faktörleri üzerindeki vergi yükünü hafifletme politikaları izlemişlerdir. Bunun nedeni olarak günümüzde çok uluslu şirketlerin bir proje ya da girişim yapacağı yeri belirlerken potansiyel ülkeler arasından kendilerine en cazip yatırım paketini sunan ülkeyi seçtikleri söylenebilir (Durst, 2018:1194). Böylelikle ülkeler arasında doğrudan yabancı sermayeyi kendi bölgelerine çekebilmek amacıyla uygulanan çeşitli vergisel ayrıcalıkların giderek artması vergi rekabeti kavramının literatürde yerini almasına neden olmuş ve bu konuda birçok çalışmaya ışık tutmuştur.

Bu çalışmada öncelikle vergi rekabeti kavramının teorik çerçevesi kısa bir şekilde çizilecek, ardından Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde vergi rekabetinin varlığı panel veri yöntemiyle test edilecektir. Son olarak çalışma, elde edilen bulguların sunulması ve gerekli politika önerileriyle tamamlanacaktır.

1. Vergi Rekabetinin Teorik Çerçevesi

Vergi rekabeti kavramının tanımlanmasıyla ilgili literatür incelendiğinde oldukça farklı tanımlamaların yapıldığını ve ortak bir fenomen tanımlamanın olmadığını görmekteyiz (Wilson ve Wildasin, 2004:1066; Devereux ve Loretz, 2012:1; Faulhaber, 2017:311; Talpoş ve Crâsneac, 2010:40). Bu doğrultuda vergi rekabeti kavramını tanımlayan her bir yazar vergi rekabetinin farklı özelliklerine vurgu yapmıştır. Örneğin bazı tanımlamalarda sadece vergi oranlarına dikkat çekilirken bazı tanımlamalarda vergi oranlarının yanında vergi tabanlarında yapılan ayarlamalar da tanımlamanın içerisine dahil edilmiştir (Faulhaber, 2017:315-316; Devereux ve Loretz, 2012:1-2). Bu açıklamalar ışığında Wilson (1986), Kenyon (1991), Mintz (2000), Pinto (2002), Edwars ve Rugy (2002), Barker (2002), Tannenwald (2005), Rohac (2006), Keen (2008), Sokol (2008), Klemm (2009), Ring (2009), Leibrecht ve Hochgatterer (2012), Englisch ve Yevgenyeva (2013), Faulhaber (2017), Mansour ve Swistak (2017) çalışmalarında genel geçer bir tanımlama yapmaya çalışmışlardır.

Yapılan bu açıklamaların ardından vergi rekabeti kısaca ülkelerin mobil olan sermaye, emek ve tüketimi kendi bölgelerine çekmek ve elde tutmak adına vergi politikalarında düzenlemeler yapması şeklinde tanımlanabilir (Tannenwald, 2005:395). Bir başka tanıma göre ise vergi rekabeti bir ülkenin yerli işletmelerinin rekabet gücünü yükseltme arzusunun beraberinde yabancı yatırımları kendi bölgesine kazandırarak ülkenin ekonomisini geliştirmek ve refahını artırmak maksadıyla vergi yükünü düşürme çabalarıdır (Pinto, 2002:1).

Vergi rekabeti ile ilgili çalışmalar incelendiğinde çeşitli sınıflandırmaların yapıldığını görmek mümkündür. Bu sınıflandırmaların en yaygın olanları taraf olanlar açısından (yatay ve dikey) ve etkilerine göre (yararlı ve zararlı) vergi rekabetidir. Yatay vergi rekabeti, aynı seviyede olan devlet veya idarelerin mobil faktörleri kazanabilme adına vergi konusunda rekabet halinde olmaları olarak tanımlanırken dikey vergi rekabeti hükümetlerin farklı düzeyleri (örneğin federal, eyalet ve yerel) arasında gerçekleşen ve aynı vergi tabanına vergi uygulamak amacıyla başvurdukları rekabet türüdür (Wilson, 1999:289-291; Wilson ve Wildasin, 2004:1067; Yurdadoğ ve Albayrak, 2017:126).

Vergi rekabeti başlangıçta yerel vergilendirmeyle sınırlıydı. Bunun nedeni olarak uluslararası vergi rekabetinin 20'nci yüzyılın son evrelerine denk gelen 1980 ve 1990'lı yıllarda küreselleşme hareketlerinin yaygınlaşmasından önce büyük bir sorun olarak düşünülmemesi gösterilebilir. Nitekim günümüzde ülkeler arasında vergi rekabeti daha çok dikkati çekmektedir (Baskaran ve Fonseca, 2014:4). Farklılaştırılmış vergi politikalarının değişik siyasi otoritelerdeki etkileriyle ilgili ilk çalışmalar yerel mali politikaların ekonomik analizi kapsamında ortaya çıkmıştır. Tiebout (1956) vergilemede özerkliğin mevcudiyeti durumunda yerel hükümetlerin yerleşiklere farklı vergi ve harcama sepetleri sunabileceğini

savunmuştur. Tiebout bu durumda vergilendirmede ortaya çıkacak bir rekabetin arzulanan/verimli sonuçlar ortaya çıkarabileceğini öne sürmüştür.

Vergi rekabetinin teorik altyapısının temelleri Tiebout'un 1956 yılındaki çalışmasında atılmış olup, ilerleyen yıllarda bu kavram Tablo 1'de görüleceği üzere değişik kanallardan genişletilerek günümüzdeki halini almış ve birçok çalışmaya konu olmuştur.

Tablo 1: Vergi Rekabetine İlişkin Teorik Literatür

Çalışmanın Yazarı ve Yılı	**Ele Alınan Konu ve Tespitler**
Bradford ve Oates (1971)	Vergi rekabetine başvuran otoritelerin mobil üretim faktörlerini kazanabilme adına vergi oranlarını optimal seviyenin altına indirdiği ve böylece yerel kamu malı sunumunun düşük düzeyde gerçekleşeceği
Oates (1972)	
Wilson (1986)	Hareketli sermayeden hareketsiz üretim faktörlerine vergilerin kayması ve neticesinde mobil faktörlerin vergilendirilmesinde dibe doğru bir yarışın (race to the bottom) olacağı (özellikle Zodrow ve Mieszkowski'nin çalışmasının vergi rekabetinin temel mekanizmasının formülize edildiği çalışma olarak bilindiği öne sürülmekte)
Zodrow ve Mieszkowski (1986)	
Asimetrik ülkeler arasındaki vergi rekabetiyle ilgili çalışmalarında;	
Wilson (1991)	Wilson'un ilgili çalışmasında küçük otoritelerde vergi rekabetinin vergi koordinasyonundan daha iyi olduğunu savunduğu, Bucovetsky'nin de Wilson'a paralel sonuçlar elde ederken bu sonuçlara ek olarak denge vergi oranlarının büyük otoritelerde daha yüksek olduğu neticesine ulaştığı
Bucovetsky (1991)	
Vergilerin düzenlenme aşamasındaki politik süreçle ilgili çalışmalarında;	
Persson ve Tabellini (1992)	Ekonomik entegrasyonun vergi rekabeti üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmada sermayenin mobil olması ve vergilerin medyan (ortanca) seçmen tarafından belirlenmesi üzerinde durulduğu ve daha büyük ekonomik entegrasyonun olması durumunda, sermayenin vergilere karşı daha duyarlı hale geldiği sonucuna ulaşıldığı, bu durumun da vergi rekabetinin şiddetini arttırdığı ve vergi oranlarının azalmasına neden olduğu
Besley ve Case (1995)	Seçmenlerin komşu ülkelerle karşılaştırma yaparak siyasilerin performansını değerlendirdikleri, netice olarak da mali dışsallıkların olmadığı durumda bile vergi oranları arasında pozitif bir etkileşimin ortaya çıktığı sonucuna ulaşıldığı
Leviathan hipoteziyle ilgili çalışmalarında;	
Rauscher (1996)	Leviathan hipoteziyle ilgili çalışmalarında, her otoritenin kendi vergi gelirlerini maksimum seviyeye yükseltmek istediği ve bunun beraberinde vatandaşların hareket kabiliyetinin mevcudiyetinden ötürü vergi rekabetinin ülke genelinde ortalama vergi oranlarını azalttığını savundukları ve bu durumda devletin boyutunda bir daralma meydana geleceği, bu daralmanın da yararlı olduğu
Edwars ve Keen (1996)	

Çalışmanın Yazarı ve Yılı	Ele Alınan Konu ve Tespitler
Hem yerel hem de uluslararası vergi rekabetinin birleştirilmiş çerçevede entegre edilmesiyle ilgili çalışmalarında;	
Wilson ve Janeba (2005)	Wilson ve Janeba'nın çalışmalarında yerel yönetimler arasındaki vergi rekabetinin, merkezi hükümet açısından uluslararası vergi rekabetine rehberlik edebileceğini ve nihayetinde bir ülkenin bütün olarak refah düzeyini yükselttiğini öne sürdükleri ve benzer katkıları Grazzini ve Petretto ile Kessing vd.'de yaptıkları
Grazzini ve Petretto (2007)	
Kessing vd. (2009)	
Tamamen uluslararası vergi rekabetini konu edinen, ulusal vergi politikasının mobil faktörleri nasıl etkilediğiyle ilgili çalışmalarında;	
Razin ve Sadka (1991)	Ticaretteki uyumlaştırma ile uluslararası vergi rekabeti arasındaki ilişkiyi inceledikleri
Haufler ve Wootton (1999)	Ülke büyüklüğünün vergi rekabetini nasıl etkilediğinin analiz edildiği
Bjorvatn ve Schjelderup (2002)	Uluslararası kamu mallarının sunumunda ülkeler arasındaki vergi rekabetinin etkilerinin nasıl olacağını araştırdıkları

Kaynak: Tablo (Akt. Baskaran ve Fonseca, 2014:5-7; Akt. Genschel ve Schwarz, 2011:341; Akt. Devereux ve Loretz, 2012:3-4,6) kaynaklarından yararlanılarak tarafımızca hazırlanmıştır.

2. Ampirik Literatür

Vergi rekabetinin teorik altyapısından bahsettikten sonra ampirik literatüre de değinmek yararlı olacaktır. Kuramsal çerçeveye benzer şekilde ampirik literatür de oldukça geniş bir çalışma kümesine sahiptir. Çok sayıdaki bu çalışmaları daha anlaşılabilir kılma adına Tablo 2'de vergi rekabetine ilişkin ampirik literatür küreselleşme ve vergi rekabeti, ülke büyüklüğü ve vergi rekabeti, uluslararası ve yerel vergi rekabeti, DYY'ler ve vergi rekabeti, politik unsurlar ve vergi rekabeti gibi başlıklar altında sınıflandırmaya tabi tutularak sunulmuştur.

Dünya ekonomisinde son zamanlarda kendini daha da hissettiren küreselleşme diğer ekonomik ve mali faktörlerle vergilemeyi de önemli ölçüde etkilemiştir. Bu bağlamda küreselleşme mükellefle vergi otoritesi arasındaki ilişkiyi değiştirmeye başlamıştır (Edwards ve J-Mitchell, 2008:134). Küreselleşmenin giderek artmasıyla birlikte mobilitesi artan vergi kaynaklarını elde edebilme arzusu ülkeler arasındaki vergi rekabetinin hızla yayılmasına neden olmuştur. Böylelikle mobil vergi kaynaklarının tercihlerinde de değişiklikler görülmeye başlamıştır. Örneğin uluslarüstü şirketlerde dünyada kendine ilk on içerisinde yer edinen İntel şirketinin otuzdan fazla ülkede üretim yaptığı görülmektedir. Şirketin açıklamasına göre Oregon'da geliştirilen bir çip, Malezya'da paketlenip test edilebilir ve Arizona'da bir müşteriye satılabilir. Örnekten de görüleceği üzere vergi rekabeti mobilitesi artan sermaye üzerinde oldukça etkilidir (Avi-Yonah, 2001:61). Küreselleşme, ülkeleri yatırım (sermaye) çekmek amacıyla vergi sistemlerinde reforma giderek mali iklimlerini iyileştirmeye yöneltmiştir.

Ayrıca küreselleşme ülkeleri sermaye akımları açısından vergilerin önündeki bariyerleri kaldırmaya teşvik etmiştir (OECD, 1998:13).

Vergi rekabetinin etkilendiği diğer bir unsur da ülkelerin büyüklüğüdür. Ekonomik teoriye göre, ülke büyüklüğü ve vergi oranları arasında pozitif bir ilişki söz konusudur. Bu teorinin altındaki temel düşünce ise küçük ülkelerin sermaye çıkışından kişi başına bakıldığında daha çok etkilendiği ve bu nedenle de daha düşük vergi oranlarına yönelmek zorunda kaldıklarıdır. Bu bağlamda küçük ülkeler, büyük ülkelerden daha fazla baskı altındadır ve ekonomik koşullara vergi sistemlerini büyük ülkelerden daha hızlı adapte etmek zorundadır. Ayrıca küçük ülkeler, küçük olmanın avantajını da kullanarak vergi rekabetinde daha avantajlı konuma gelebilirler (Hansson vd., 2012:4; Hines Jr. ve Summers, 2009:3).

Vergi rekabetini incelerken politik unsurları da kesinlikle göz önünde bulundurmak gerekir. Kamu ekonomisi alanında çalışan araştırmacılar vergi politikası seçimlerini şekillendiren dünya ekonomisindeki yapısal faktörlerle ilgilenirken politik iktisat perspektifinden bakan araştırmacılar ise daha çok ülkeler arasındaki kurumsal ve ideolojik farklılıklara odaklanmışlardır. Seçimle ilgili grupların yapısı ve bütçe kısıtları, ülkedeki demokrasinin türü (çoğunlukçu ya da ortaklıkçı), hükümetin parti kompozisyonu, sosyal refah rejimleri, emperyalizmin çeşitliliği ve eşitlik normlarının vergi rekabetini etkilediği söylenebilir. Bu konuda örneğin sol hükümetlerin refahı sermayeden emeğe doğru dağıttığı ve bu anlamda sermayeyi daha fazla vergilendirdiği savunulmaktadır. Bir başka örnek ise otokratik yönetim biçimindeki devletler genellikle refah ile ilgilenmeyip vergi rekabetine girmezken demokratik devletler, eğer ülke yeterince küçükse rekabete girmekte ve bu anlamda vergi oranlarını azaltabilmektedir (Genschel vd., 2015:5; Hays, 2003:84).

Tablo 2'de ampirik literatür incelendiğinde değişik sonuçları gözlenmekle birlikte genel olarak küreselleşmenin vergi rekabetini arttırdığını, küçük ülkelerin büyük ülkelere göre fazla vergi rekabetine başvurduğunu, uluslararası vergi rekabetinde daha çok kurumlar vergisine başvurulduğunu, genellikle eyaletler arasında incelenen yerel ölçekte vergi rekabetinin var olduğunu, vergi rekabetinin ana hedefinin doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını kazanmaya yönelik olduğunu ve çeşitli politik unsurların vergi rekabetini etkilediğini görebilmekteyiz.

Tablo 2: Vergi Rekabetine İlişkin Ampirik Literatür

	Yazar	Ülke	Dönem	Yöntem	Sonuç
	Garret (1995)	15 gelişmiş ülke	1967-1990	Panel veri	Artan ticaret ve sermaye mobilitesi sermayenin vergilendirilmesini arttırmaktadır.
	Rodrik (1997)	14 gelişmiş OECD ülkesi	1971-1990	Panel veri	Dışa açıklık arttıkça sermaye vergileri azalırken emek üzerindeki vergiler artmaktadır.

	Yazar	Ülke	Dönem	Yöntem	Sonuç
Küreselleşme ve Verg i Rekabeti	Swank (1998)	17 gelişmiş ülke	1966-1993	Panel veri	Sermaye piyasalarının serbestleşmesi ile kurumlar vergisi artmış, açıklık ise sermaye ve emek üzerindeki vergileri azaltmıştır.
	Hallerberg ve Basinger (1998)	OECD ülkeleri	1986-1990	Basit regresyon	Küreselleşme ve açıklık özellikle 1980'lerin ortalarında kurumlar vergisi oranlarının aşağı yönde yakınsamasına yol açmıştır.
	Garrett ve Mitchell (2001)	18 OECD ülkesi	1961-1993	Panel veri	Küresel piyasalara entegresyon vergi oranlarının düşürülmesi veya verginin sermayeden emeğe veya tüketime kayması ile ilişkili değildir. Bu anlamda düşük vergi oranı ile sermaye arasındaki negatif yönlü ilişkinin aksine bu çalışmada DYY daha yüksek vergi alanlarına gitmeye meyillidir.
	Bretschger ve Hettich (2002)	14 OECD ülkesi	1967-1996	Panel veri	Küreselleşme kurumlar vergisi üzerinde negatif etkiye sahipken ücret üzerindeki vergileri ve sosyal harcamaları arttırma eğilimindedir.
	Slemrod (2004)	OECD ülkeleri	1980-1995	Havuzlanmış EKK	Açıklıkla ilgili ölçüler, yasal kurumlar vergisi oranları ile negatif yönde ilişkili iken kurumlar vergisi geliri/GSYH ile ilişkili değildir.
	Krogstrup (2004)	14 AB ülkesi	1980-2000	Panel veri	Artan sermaye mobilitesi kurumlar vergisi yükünde azalaazalmaya neden olmaktadır.
	Hansson ve Olofsdotter (2005)	19 OECD ülkesi	1971-1997	Panel veri ile basit regresyon	Artan entegrasyon kurumlar vergisi oranları üzerinde negatif etkiye sahipken kümelenmiş güçler (gelişmiş altyapı gibi) pozitif yönde etkilemektedir.
	Bretschger (2005)	12 OECD ülkesi	1965-1999	Panel veri	Artan ticaret sermaye vergilerini baskılamakta ve böylece büyümeye katkı sağlamaktadır.
	Winner (2005)	23 OECD ülkesi	1965-2000	Panel veri	Sermayenin mobilitesi sermaye vergisi tabanını negatif, ücretler üzerindeki verginin tabanını pozitif yönde etkilemektedir.
	Bretschger ve Hettich (2002)	12 OECD ülkesi	1967-1996	Panel veri	Küreselleşme, sermaye vergisi oranları üzerinde negatif etkiye sahiptir.
	Garretsen ve Peeters (2006)	19 OECD ülkesi	1981-2001	Panel veri	Artan uluslararası sermaye mobilitesi kurumlar vergisi oranını düşürmektedir.
	Dreher (2006)	30 OECD ülkesi	1970-2000	Panel veri	Küreselleşme (özellikle ekonomik bütünleşme) sadece sermaye vergi oranlarını etkilemektedir.
	Schwarz (2007)	20 OECD ülkesi	1979-2000	Havuzlanmış EKK	Sermaye mobilitesi kurumlar vergisi (yükü)/ücret üzerinden alınan vergi (yükü) oranını negatif yönde etkilemektedir.
	Kumar ve Quinn (2012)	141 ülke	1980-2009	Panel veri	Finansal küreselleşme ile kurumlar vergisi gelirleri ve oranları arasında genel bir ilişki bulunamamıştır. İlişki, ülke gruplarına göre değişmekte olup OECD ülkelerinde pozitiftir.
	Auerbach vd.(2007)	68 ülke	1982-1999	Basit regresyon	Ülke büyüklüğünün (GSYİH) kurumlar vergisi oranına etkisi baz alınan yıla göre değişmektedir. Bu anlamda 1982 yılında pozitif etkisi görülürken aynı etki 1999'da görülmemektedir.

	Yazar	Ülke	Dönem	Yöntem	Sonuç
Ülke Büyüklüğü ve Vergi Rekabeti	Loretz (2007)	16 OECD ülkesi	1991-2004	Regresyon	Küçük ülkeler kurumlar vergisine yönelik daha düşük efektif vergi oranı uygulamaktadır.
	Chatelais ve Peyrat (2008)	25 Avrupa ülkesi	1995-2006	Panel veri	Küçük ülkelerdeki düşük vergi oranları büyük ülkeleri etkilemekte ve vergi oranlarını baskılayarak aşağı çekmektedir.
	Azémar vd. (2013)	25 AB ülkesi	1981-2005	Panel veri regresyon	Büyük ülkeler küçük olanlara göre DYY üzerinde daha yüksek vergi uygulamaktadır.
	Azémar vd. (2015)	27 AB ülkesi	1981-2005	Panel veri	Büyük ülkeler küçük olanlara göre DYY üzerinde daha yüksek vergi uygulamaktadır.
Uluslararası Vergi Rekabeti	Altshuler ve Goodspeed (2003)	Avrupa ülkeleri ve ABD	1968-1996	Nas modeli	Avrupa ülkeleri kurumlar vergisi konusunda ABD'nin yaptıklarına tepki gösterir ve rekabet ederken emek vergilerinde tepki göstermemiştir
	Cassette ve Paty (2008)	27 Avrupa ülkesi	1995-2005	Panel veri	Vergi konusunda Merkez Avrupa'da etkileşim olmakla birlikte Doğu Avrupa'da stratejik etkileşim daha baskındır.
	Overesch ve Rincke (2009)	32 ülke	1983-2006	Panel veri	Kurumlar vergisine yönelik olarak ülkeler yasal vergi oranları üzerinden rekabet etmektedir. Ancak marjinal efektif oranlar üzerinden rekabet söz konusu değildir.
	Chen vd. (2013)	14 Asya pasifik ülkesi	1980-2007	Panel veri	Ülkeler özellikle kurumlar vergisi bağlamında vergi rekabeti içerisindedir.
	Streif (2015)	AB ülkeleri	1996-2012	Dinamik panel veri	AB içerisinde vergi rekabeti var iken AB ülkelerinin dünyanın geri kalan ülkeleriyle rekabet ettiğine dair bir kanıt elde edilememiştir.
Yerel Vergi Rekabeti	Allers ve Elhorst (2005)	Hollanda yerel yönetimler	2002	Enlemesine veri analizi	Komşu yerel yönetimdeki %10 daha yüksek vergi oranı diğer yerel yönetimdeki vergi oranını %3,5 daha yüksek kılmaktadır.
	Vigren (2013)	İsveç yerel yönetimler	2000-2011	OLS ve EKK	Tüm bölgelerde stratejik vergi önlemleri alınmaktadır. Bu anlamda vergi rekabeti geçerlidir.
	Swianiewicz ve Łukomska (2016)	Polonya yerel yönetimler	2009-2012	Hiyerarşik çoklu regresyon	Yerel yönetimler arası vergisel etkileşim ve bu anlamda vergi rekabeti vardır.
	Chirinko ve Wilson (2017)	ABD'de 48 eyalet	1965-2006	Panel veri	Eyaletler arası sermaye vergisindeki düşüş, bir rekabeti yansıtmamaktadır. Bunun yerine bu düşüş, belirli şoklara verilen tepkileri yansıtmaktadır.
	Shon (2017)	10 ABD eyaleti	1970-2006	Mekânsal ekonometri	Satış vergileri konusunda eyaletler arasında vergi rekabeti ve bu anlamda vergiler arası etkileşim vardır.
	Arel-Bundock ve Parinandi (2018)	ABD eyaletleri	1986-2013	OLS regresyon	Eyaletler arasında vergi konusunda koşullu mekânsal bağlılık söz konusudur.

	Yazar	Ülke	Dönem	Yöntem	Sonuç
DYY ve Vergi Rekabeti	Sedmihradsky ve Klazar (2002)	4 OECD ülkesi	1989-1999	Korelasyon	Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nde DYY için yapılan vergi teşvikleri DYY'nin Macaristan'dan bu ülkelere kaymasına neden olmuştur.
	Bénassy-Quéré vd.(2003)	11 OECD ülkesi	1984-2000	Panel veri	Görece yüksek kurumlar vergisi DYY üzerinde negatif yönlü etki oluşturmaktadır. Kurumlar vergisi oranları DYY'yi önemli ölçüde yönlendirmekle birlikte düşük vergi oranı farklılıkları DYY akımını önemli ölçüde etkilemezken büyük farklılıklar (diğer ülkelerden yüksek oranlar) DYY çıkışına neden olmaktadır.
	Azémar ve Delio (2008)	Gelişmekte olan ülkeler	1990-2000	Poisson regresyon	Gelişmekte olan ülkelerde DYY için oldukça güçlü bir vergi rekabeti vardır.
	Hansson ve Olofsdotter (2008)	14 Avrupa ülkesi	1986-2004	Panel veri analizi	Vergi oranı farklılıkları DYY akımlarını açıklayan önemli bir faktördür. DYY akımları, yatırım alan ve veren ülkeler arasındaki marjinal efektif kurumlar vergisi oranları farklılıklarından negatif yönde etkilenmektedir.
	Nood (2012)	20 ülke	1981-2010	Panel veri	Düşük kurumlar vergisi oranının AB'ye DYY girişini arttırdığına dair herhangi bir kanıt bulunamamıştır.
Politik Unsurlar ve Vergi Rekabeti	Hays (2003)	10 ülke	1966-1990	Doğrusal regresyon	Ülkenin çoğunlukçu ya da işbirlikçi bir yönetime sahip olması vergi oranlarını etkilemektedir. Çoğunlukçu demokrasilerde ortanca seçmenin baskısı sonucu politika geliri maksimize edici bir hale bürünürken işbirlikçi demokrasilerde koalisyonla gelen kısıtlar oranları ortalamanın altına çekmektedir.
	Li (2006)	52 gelişmekte olan ülke	2001	OLS regresyon	Hukukun üstünlüğünün daha yüksek olduğu ülkelerde DYY için daha düşük teşvikler verilmektedir.
	Plümper vd.(2009)	23 OECD ülkesi	1975-2004	Panel veri	Hristiyan demokratik hükümetler emek ve sermaye için farklı vergi politikaları izlemezken sol hükümetler sermaye üzerine daha yüksek vergi uygulamaktadır. Daha sıkı vergi adaleti normları olduğunda, devletlerin vergi rekabeti altında vergi oranlarını düşürme kabiliyeti azalmaktadır.
	Liu (2014)	OECD ülkeleri	1990-2007	Panel veri	Ekonomik gelişimi hedefleyen ülkeler, bölgesel eşitliği amaçlayan ülkelere göre daha düşük kurumlar vergisi oranı uygulamaktadır.
	Genschel vd.(2016)	99 ülke	1999-2011	Panel veri	Demokratik kurumlar küçük ülkelerde vergi oranlarını aşağı doğru bastırırken büyük ülkelerde göreceli olarak yüksek sermaye vergileri vardır. Otokratik ülkelerde ise ülke büyüklüğü ile vergi rekabeti ilişkisi yoktur.

Kaynak: Tablo yukarıdaki yazarların çalışmalarından yararlanılarak tarafımızca hazırlanmıştır.

3. Avrupa Birliği'nde Vergi Rekabeti

AB diğer uluslararası birliklerden farklı olarak kendi hukukunu oluşturabilme özelliğine sahip uluslararası bir birliktir. Şöyle ki üye ülkeler sahip olduğu birtakım yetkilerini tüm ülkelerin kabul ettiği ortak bir hukuk sistemi oluşması amacıyla birliğe devreder. Bu noktada vergilendirme yetkisi her ülkenin ulusal egemenliğinin bir göstergesi olması nedeniyle devredilen bu yetkilerin dışında bırakılmıştır. Yani birliğin vergileri arttırma/azaltma gibi bir yetkisi yoktur. Mükelleflerin ödedikleri vergiler birlik tarafından değil üye ülkelerin kendileri tarafından belirlenir. Fakat AB'nin ortak politikalarının dışında bırakılan vergilendirme yetkisini kullanan her üye ülkenin başka ülkeleri zarara uğratabilecek politikalara başvurmaması gerekmektedir. Birliğin vergilemedeki konumu ülkelerin belirledikleri vergi kurallarının birlik politikalarıyla uyumlu olup olmadığını denetlemektir. Nihayetinde AB üyesi bir ülkenin uygulayacağı vergi politikasının yalnız o ülkeyi değil, küreselleşmenin de etkisiyle diğer dünya ülkelerini etkileyeceği açıktır (Yıldız, 2006:549-550; European Union, 2017).

Sermaye hareketlerinin hız kazandığı 1980'li yıllar ve portföy yatırımlarının arttığı 1990'lı yıllardan başlayarak sermaye üzerinden alınan vergilerin ülke ekonomileri üzerinde önemli etkileri olmuştur (Güngör, 2017:98). Örneğin 1992 yılında Ruding Komitesi AB için minimum kurumlar vergisi oranının %30 olması gerektiğini önermiştir. İlk zamanlarda sadece İrlanda kurumlar vergisini %30 seviyesinin altına indirmişken takip eden on yıllık kısa bir zaman diliminde AB üyesi ülkelerinin üçte biri kanuni kurumlar vergisi oranlarını bu önerilen oranı dikkate almayarak ciddi seviyede düşürmüştür. Mesela Almanya 2001 yılında kurumlar vergisi oranını %25'e, daha sonrada %15'e indirmiş, bunun akabinde diğer ülkeler rekabete başlayarak Almanya'nın yaptığı indirimden daha fazla indirim gösterme eğilimine girmişlerdir (Çelikkaya, 2010:38). Mayıs 2004 genişlemesinin ardından AB'de vergi rekabeti de boyut değiştirmiştir. Şöyle ki özelleştirmelerle büyüme oranlarında belirli seviyeye ulaşan birliğin yeni üyesi Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri bu özelleştirme sürecinin sona ermesiyle büyümenin lokomotifi olarak doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına yönelmişlerdir. Bu yatırımları çekebilmek için ise vergilendirmeyi bir araç olarak kullanıp eski ülkelere kıyasla vergi yüklerini düşük tutmaya çalışmışlardır. Yeni ülkelerin bu politikalarını eski birlik ülkeleri de takip etmek durumunda kalmış ve vergilemede rekabet birlik içerisinde şiddetini arttırmıştır (Ferhatoğlu, 2006). Dikkat çeken diğer bir örnek ise 2000-2008 yılları arasında 28 AB ülkesinden 24'ünün vergi oran ve tabanındaki düzenlemeler neticesinde ortalama efektif vergi oranlarında azalma görülürken 2008 Finansal Krizinin ardından bu durumun değiştiğidir. 2008-2013 yılları arasında 28 AB üyesi ülkeden yalnız 12'sinin indirime başvurduğu ve daha önce vergi indirimi yapan üye ülkelerden 8'inin vergi

oranlarında yükselme politikası uyguladıkları gözlenmiştir (Demirli ve Ayyıldız, 2016:36).

3.1. Avrupa Birliği'nde Vergi Rekabetinin Uygulamalı Analizi

AB 17,278 trilyon dolar milli hasılasıyla dünya milli hasılasının (80,684 trilyon dolar) yaklaşık %21'lik kısmına sahip oldukça güçlü bir ekonomidir (World Bank, 2018). Bu veriler ışığında AB üyesi ülkelerde uygulanan vergi politikası da dünya ekonomisine yön verebilecek potansiyele sahiptir. Bu nedenle AB ülkelerinin uyguladığı vergi politikalarının vergi rekabeti oluşturup oluşturmadığını tespit etmek oldukça önemli olduğundan çalışmamıza esin kaynağı olmuştur. Bu amaçla çalışmanın bu bölümünde AB'de vergi rekabetinin varlığı panel veri analizi yardımıyla tespit edilmeye çalışılacaktır.

3.1.1. Veri Seti

Çalışma kapsamında 1995-2015 yılları arasında AB üyesi 28 ülke incelenmiştir. Çalışmada kullanılacak verilerin büyük çoğunluğu AB veri tabanı Eurostat (http://ec.europa.eu/eurostat) ile Dünya Bankası veri tabanından (http://data.worldbank.org/) elde edilmiştir. Bu kaynaklara ek olarak AB'nin yayınladığı "Taxation Trend in the European Union" raporlarından, ZEW (2016) raporundan ve Armingeon vd.'nin (2016) çalışmasından ilgili veriler temin edilmiştir.

Vergi rekabetinin varlığını tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada doğrudan yabancı yatırımlar (FDI), kanuni kurumlar vergisi oranları, efektif kurumlar vergisi oranları, GSYİH, birlikte kalış süresi, sermaye üzerinden alınan vergi gelirlerinin işgücü üzerinden alınan vergi gelirlerine oranı, yıllık hükümet değişikliği ve kabinenin ideolojik değişimi gibi değişkenlere ilaveten işsizlik, nüfus, borçlanma, bütçe açığı gibi kontrol değişkenler modele eklenmiştir. Bu değişkenler Tablo 3'de tanımlanmıştır.

Tablo 3: Modelde Kullanılan Değişkenler

Değişkenler	Tanım	Birim	Kaynak
FDI	Doğrudan yabancı yatırım, net girişler	GSYİH oranı	The World Bank
GDP	Kişi başı GSYİH	ABD doları	The World Bank
OPEN	Açıklık [(ithalat+ihracat)/GSYİH]	% oran	The World Bank
EU	Birlikte kalış süresi	Yıl	European Union
TIME	Birliğe giriş yılı	Yıl	European Union
DEBT	Devlet konsolide brüt borç/GSYİH	% oran	EUROSTAT
DEFICIT	Bütçe açığı (Net lending/Net borrowing)	% oran	EUROSTAT
C/L	Sermaye üzerinden alınan vergi gelirlerinin işgücü üzerinden alınan vergi gelirlerine oranı	% oran	European Union
GOVC	Yıllık hükümet değişim sayısı	Sayı	Armingeon vd. (2016)
GOVN	Kabinenin ideolojik değişimi	Sayı	Armingeon vd. (2016)

Değişkenler	Tanım	Birim	Kaynak
CIT	En yüksek kurumlar vergisi oranları	% oran	European Union
EATR	Efektif ortalama vergi oranı	% oran	ZEW
UNEMP	İşsizlik	% oran	EUROSTAT
POP	Nüfus	Kişi	EUROSTAT

3.1.2. Yöntem

Geleneksel olarak istatistiksel ve ekonometrik modeller kesitsel veya zaman serisi verileri kullanılarak tahmin edilmiştir. Bununla birlikte artan sayıda uygulamada, zaman içinde gözlemlenen bireylerin (veya firmalar, coğrafi varlıklar vb. gibi diğer gözlem birimleri) kesitlerine dayanan veri bulunabilirliği mevcuttur. Kesit ve zaman serileri özelliklerini birleştiren bu veriler, panel (veya havuzlanmış) verilerdir ve araştırmacıların yalnızca kesitsel veya zaman serisi verileri kullanılarak belirlenemeyen gerçekçi davranış modelleri oluşturmasına ve test etmesine izin verir (Washington vd., 2003).

Bir zamanlar egzotik olarak hem zaman serileri hem de kesitsel varyasyonlarla ekonomik verilerin kullanımı, günümüzde modern ekonometri pratiğinde yaygın hale gelmiştir. Panel verileri terimi, ekonometride çok çeşitli durumlar için kullanılır. Aynı bireyler için zaman içinde tekrarlanan gözlemlerle herhangi bir veri kümesine atıfta bulunur. "Bireyler" birkaç isim vermek gerekirse haneler, firmalar, bölgeler veya ülkeler olabilir. Örneğin birkaç ülkenin ulusal hesaplarını bir araya getirdiğimizde bir ülke paneli alırız. Bu tür veriler son zamanlardaki çalışmalara daha fazla konu olmaktadır (Arellano, 2003:1).

Panel veri analizi ekonomik ilişkilerin zaman boyutuna sahip yatay verilerin kullanılarak tahmin edilmesi yöntemidir (Tatoğlu, 2016:4). Başka bir ifadeyle kesit gözlemlerin (ülkeler, firmalar, hanehalkları gibi) belirli bir zaman aralığında toplanmasıdır. Kısaca panel veri ekonomik ilişkilerin analiz edilmesinde kesitsel seriler ve zaman serilerinin birlikte incelenmesine imkân tanıyan bir yöntemdir (Kök ve Şimşek, 2009:2).

Panel veri analizinin çalışmalarda oldukça sık kullanılmasının nedeni şüphesiz bu yöntemin getirdiği avantajlar nedeniyledir. Bu avantajları şöyle sıralayabiliriz (Hsiao, 2003:3-7; Baltagi, 2005:4-7; Tatoğlu, 2016:9-13; Kök ve Şimşek, 2009:3):

- Zaman serisi ve yatay kesit gözlemlerin eşanlı olarak kullanılması nedeniyle panel veri araştırmacıya daha fazla bir veri sepeti ile çalışma olanağı sağlamaktadır.
- Modele birim değişkenliği ve gözlenemeyen hetorojenliği ilave edilebilir. Panel verileri, daha bilgilendirici veriler, daha fazla değişkenlik, değişkenler arasında daha az eşdoğrusallık, daha fazla serbestlik derecesi ve daha fazla verimlilik sağlar.
- Panel veri değişkenler arasında daha az çoklu bağlantı (multicollinearity) sorunu oluşturur.

- Panel verileri ayarlama dinamikleri üzerinde daha iyi çalışabilir.
- Panel verileri saf kesit veya saf zaman serisi verilerinde basitçe saptanamayan efektleri daha iyi tanımlayabilir ve ölçebilir.
- Panel veri modelleri, yalnızca kesit veya zaman serisi verilerinden daha karmaşık davranış modelleri oluşturmamıza ve test etmemize izin verir.
- Firma ya da bireylerin bir araya toplanmasından kaynaklanan yanlılıklar azaltılabilir veya ortadan kaldırılabilir.
- Kısa zaman serisi ve/veya yetersiz kesit gözleminin var olduğu durumlarda da ekonometrik analiz yapılmasına imkân verir.

Bu çeşitli avantajlara karşılık modelin tasarım ve veri toplama, ölçüm hatalarının bozulması, seçicilik, kısa zaman serisi boyutu, kesitlere bağımlılık şeklinde sayılabileceğimiz birtakım kısıtlamaları da mevcuttur (Baltagi, 2005:7-9).

Bir panel veri regresyonu basitçe şu şekilde gösterilebilir (Washington vd., 2003; Tatoğlu, 2016:4-5):

y_it= α_it+ X_it β+ u_it i=1,…..,N ; t=1,……,T

Burada Y bağımlı değişkeni, X_k bağımsız değişkenleri, α sabit parametreyi, β eğim parametrelerini ve u hata terimini temsil ederken; i alt indisi bireyler, devletler, ilçeler gibi kesitsel birimleri, t alt indisi ise gün, ay, yıl gibi zaman dilimlerini ifade etmektedir. Değişkenlerin, parametrelerin ve hata teriminin i ve t alt indisleriyle temsil ediliyor olması denklemin panel veri setine sahip olduğunu göstermektedir.

Analize başlarken ilk yapılması gereken yatay kesit bağımsızlığının test edilmesidir. Yatay kesit bağımsızlığı paneli meydana getiren ülkelerin herhangi birine gelen bir şok sonucunda diğer tüm ülkelerin etkilenme derecelerinin aynı olması ve ülkelerin birinde meydana gelen makroekonomik şok karşısında diğer ülkelerin bu şoktan etkilenmediği varsayımını kabul etmektedir. 20'nci yüzyılın sonlarında şiddeti daha fazla hissedilmeye başlayan küreselleşme olgusuyla birlikte uluslararası ticaret hacminin genişlemesi ve finansal bağımlılığın artması sonucu herhangi bir ülkede ortaya çıkan makroekonomik şokun diğer ülkeleri de etkilediği görülmektedir. 2008 yılında görülen küresel finansal kriz bu duruma güzel bir örnek teşkil etmektedir. Günümüzde bir ülkede oluşan ekonomik şokun diğer ülkeleri de önemli bir şekilde etkilediği göz önüne alındığında yatay kesit bağımlılığının dikkate alınması elde edilen sonuçların daha tutarlı ve sapmasız olmasını sağlayacaktır (Koçbulut ve Altıntaş, 2016:152). Bu nedenle analize başlamadan önce çalışmamız kapsamındaki üç regresyon denklemi için yatay kesit bağımlılığı test edilecektir. Çalışmada yatay kesit bağımlılığının olup olmadığı Peseran testi, Friedman testi ve Frees testi ile incelenmiştir. Buna göre üç regresyon denklemi için geçerli olan H_0 hipotezi (yani boş hipotez) ülkeler arasında yatay kesit bağımlılığının olmadığı yönündedir.

H_0 : Yatay kesit bağımlılığı yoktur

Yatay kesit bağımlılığının tespitinin ardından panel veri analizlerinde serinin birim kök içerip içermediğini tespit etmek için birim kök testleri uygulanmalıdır. Eğer birim kök mevcutsa değişkenler analiz dışı tutulmalıdır (Egeli ve Egeli, 2007:110; Şirvan ve Alp, 2017:135-136). Verilerin zaman ve yatay kesit boyutunu göz önünde bulunduran panel birim kök testleri, sadece zaman boyutunu dikkate alan zaman serisi birim kök testlerinden istatistiksel olarak daha güçlüdür. Bunun nedeni olarak yatay kesit boyutunun analize eklenmesi sonucunda verideki değişkenliğin artması gösterilebilir (Mercan vd., 2015:128).

Panel birim kök testleri paneli oluşturan yatay kesitlerde bir bağımlılığın olup olmamasına göre ikiye ayrılmaktadır. Yatay kesitler arasında bağımlılık mevcutsa birinci nesil, bağımlılık yoksa ikinci nesil panel birim kök testlerinin kullanılması uygundur. Göçer (2013) ile Hurlin ve Mignon'un (2007) yaptıkları çalışmalarda aktardıkları üzere; birinci nesil panel birim kök testlerine Maddala ve Wu (1999); Hadri (2000); Choi (2001); Levin, Lin ve Chu (2002); Im, Pesaran ve Shin (1997, 2002, 2003); Levin ve Lin (1992, 1993); Breitung (2003); Harris ve Tzavalis (1999) testlerini, ikinci nesil panel birim kök testlerine ise Taylor ve Sarno (1998); Bai ve Ng (2004); Peseran (2003, 2006); Moon ve Perron (2004); Philips ve Sul (2003); Chang (2002, 2004) testlerini örnek olarak gösterdikleri görülmektedir (Akt. Göçer, 2013:34; Akt. Hurlin ve Mignon, 2007:2-3). Çalışmamızda yatay kesit bağımlılığı tespit edildiğinden ikinci nesil panel birim köklerinden olan Pesaran (2007) CIPS (Cross-Sectionary Augmented IPS) testi kullanılmıştır. Bu testte öncelikle paneli oluşturan tüm yatay kesitler için CADF (Cross-Sectionary Augmented Dickey Fuller) test istatistik değerleri hesaplanmakta, ardından bu değerlerin aritmetik ortalamasının alınmasıyla panel genelinde geçerli olacak CIPS istatistikleri elde edilmektedir. Elde edilen test istatistikleri Pesaran tarafından Monte Carlo simülasyonlarıyla hesaplanan kritik tablo değerleriyle karşılaştırılmakta ve durağanlık için hipotezler test edilmektedir. Test sonucunda, hesaplanan CIPS test istatistik değerlerinin kritik tablo değerlerinden mutlak değerce büyük olması durumunda boş hipotez olan "seride birim kök bulunmaktadır" reddedilmekte ve yatay kesit birim-panel geneli için alternatif hipotez "seride birim kök bulunmamaktadır" kabul edilmektedir (Yalçınkaya ve Yazgan, 2016:39-40).

Panel verilerin analizinde kullanılan sabit etkiler (fixed effects=FE) ve tesadüfi (rassal) etkiler (random effects=RE) modeli olmak üzere iki model vardır. FE modelinde birimlerin davranışları arasındaki farklılıklar sabit terimdeki farklılıklar ile belirlenmeye çalışılır. Burada eğim katsayıları sabit olarak varsayılır. Green'in ifade ettiği üzere modeldeki sabit nitelemesi katsayının birimlere göre değişebilirken zamana göre sabit olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu modelde gözlenemeyen bireysel etkilerin modeldeki açıklayıcı değişkenlerle ilişkili olduğu varsayılır (Özer ve Biçerli, 2003-2004:71-72). RE modeli ise birimlerin rastlantısal olarak alındığında veya birim ana kütlesinden temsilci olarak seçildiğinde daha kullanışlıdır.

Bu modelde birimler arasındaki farklılıkların rastlantısal olması birimlerin rastlantısal olarak seçilmesinden kaynaklanmaktadır. Örnekleme sürecinin bir sonucu olarak rastlantısal etkiler ortaya çıkmaktadır (Baldemir ve Keskiner, 2004:48).

FE ve RE modellerini şu şekilde gösterebiliriz (Uğurlu, t.y.):

Sabit grup etkisi modeli: $y_it= (\alpha + \mu_i)+ \beta X_it+ v_it$

Tesadüfi grup etkisi modeli: $y_it= \alpha + \beta X_it+ (v_it+ \mu_i)$

FE ve RE modellerinden hangisinin kullanılacağına karar vermek amacıyla Tesadüfi Etkiler Testi (Lagrange Çarpanı- Lagrange Multiplier, LM), Olabilirlik Oranı Testi (Likehood Ratio, LR) ve Hausman Testi gibi geliştirilmiş bazı testler vardır (Çemrek ve Burhan, 2014:50). Çalışmamızda k serbestlik dereceli ki-kare dağılımına uygun olan Hausman testi kullanılmıştır. Kullanılan bu testte RE modelinden elde edilen katsayılar ile FE modelinden elde edilen katsayıların aynı olduğunu yansıtan H_0 (boş, sıfır) hipotezinin kabul edilmesi durumunda RE modeli, reddedilmesi durumunda ise FE modelinin kullanılması ile daha etkili sonuçlara ulaşılacağını göstermektedir (Bayraktutan ve Demirtaş, 2011:9).

3.1.3. Araştırmanın Hipotezi ve Modelleri

Çalışmada başvurulan vergi rekabetinin belirleyicileri üzerine oluşturulan modelde, beş temel hipotez üç regresyon modeli doğrultusunda test edilmektedir. Hipotezler;

- H1. DYY'ler ve kurumlar vergisi oranları arasında ters yönlü bir ilişki vardır.

Literatürdeki vergi rekabeti tanımları incelendiğinde hemen hemen tamamının bu hipozete dayandığı görülmektedir. Vergi rekabeti vergi oranlarını azaltarak veya birtakım vergisel avantajlar sunarak yabancı yatırımları kazanma politikası olarak tanımlandığında kurumlar vergisi oranları ile DYY arasında negatif yönlü ilişki olduğu ifade edilmektedir. Bu iki değişken arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar incelendiğinde, çoğunlukla teoriyle uyumlu olarak negatif yönlü sonuçları elde eden çalışmaları (Bénassy-Quéré vd. (2003); Sedmihradsky ve Klazar (2002); Hansson ve Olofsdotter (2008); Rodrik (1997); Krogstrup (2004) vb.) görmekle birlikte, pozitif yönlü sonuçlara ulaşan (Garrett ve Mitchell, 2001) veya iki değişken arasında ilişki tespit edemeyen (Nood, 2012) çalışmalara da ulaşmak mümkündür.

- H2. Ülkelerdeki siyasi istikrarsızlık arttıkça ülkeye gelen DYY'lar azalmaktadır.

Bu hipotezde vergi rekabeti ile politik unsurlar arasındaki etkileşim incelenmiştir. Politik unsurların rakamlara dökülmesi kolay olmadığından bu değişkenleri içeren uygulamalı çalışmalar nadir görülmektedir. İlgili çalışmalar incelendiğinde sol-sağ hükümetler, çoğunlukçu ya da işbirlikçi yönetimler, demokratik ya da otokratik hükümetler, hukukun egemenliğinin yüksek ya da düşük olduğu yönetimler, hedeflenen politikalar (örneğin ekonomik büyümeyi hedef alan hükümetler) gibi değişik kriterlerin dikkate

alındığını görmekteyiz (Plümper vd. (2009); Hays (2003); Genschel vd. (2016); Li (2006); Liu (2014)).

- H3. Ülke büyüklüğü ile kurumlar vergisi oranı arasında pozitif yönlü ilişki vardır.

Bu hipoteze göre ülke büyüklüğü ve vergi oranları arasında pozitif yönlü bir ilişki beklenmektedir. Bu beklentinin altında yatan temel görüş küçük ülkelerin sermaye çıkışından daha fazla etkilendiği (kişi başına ölçüsünde) ve bu sebepten ötürü de büyük ülkelere göre daha düşük vergi oranlarını uyguladıklarıdır (Hansson vd., 2012:4). İlgili çalışmalar incelendiğinde çoğunun (Chatelais ve Peyrat (2008); Azémar vd. (2013); Azémar vd. (2015); Loretz (2007); Genschel vd. (2016)) bu değişkenler arasında pozitif ilişki bulduğu, az sayıda da olsa negatif yönlü ilişki (Plümper vd. 2009) ve baz alınan yıla göre farklı sonuçlara ulaşan çalışmaların da (Auerbach vd., 2007) olduğunu belirtmek gerekir.

- H4. Sermaye üzerinden alınan vergi gelirlerinin emek üzerinden alınan vergi gelirlerine oranı açıklıkla negatif yönde ilişkiliyken GSYİH ile pozitif yönlü ilişkidedir.

Bu hipotezde odak noktası olan değişkenler vergi oranları değil vergi gelirleridir. Vergi gelirleri vergi oranlarından etkilendiği kadar vergi tabanının genişliğinden de etkilenir. Vergi oranlarının sabit olduğunda vergilendirilebilir kaynaklar arttıkça vergi gelirlerinin de artması beklenir. Bu doğrultuda vergi gelirlerinin açıklıkla ve GSYİH ile ilişkisinin incelenmesi çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran bir hipotez olarak karşımıza çıkmaktadır.

- H5. Ülkelerin dışa açıklığı arttıkça kurumlar vergisi oranları artış göstermektedir.

Son hipotezimiz ülkelerin dışa açıklığı ve kurumlar vergisi oranları arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Açıklığın tespiti için farklı ölçüm yöntemleri önerilmekle birlikte hangisi kullanılırsa kullanılsın vergi rekabeti etkisinin boyutu fazla değişmemekte olup (Heinemann vd., 2008:17-19), çalışmamızda bu yöntemlerden ithalat ve ihracat toplamının GSYİH'ye oranı kullanılmıştır. İlgili çalışmalar incelendiğinde bazı çalışmaların (Swank (1998); Garrett (1995)) iki değişken arasında pozitif yönlü ilişki tespit ettiği, bazı çalışmaların (Hallerberg ve Basinger (1998); Bretschger ve Hettich (2002)) ise negatif yönlü ilişkiye ulaştığı görülmektedir.

Yukarıda açıklanan beş hipotezin geçerliliğini sınamak için aşağıdaki üç regresyon denklemi kullanılmıştır:

- Birinci regresyon denkleminde bağımlı değişken olarak FDI, bağımsız değişken olarak ise GDP, OPEN, CIT, UNEMP, POP, EU, DEBT, DEF ve TIME kullanılmıştır.

$$FDI_{it} = \beta_0 + \beta_1 GDP_{it} + \beta_2 OPEN_{it} + \beta_3 CIT_{it} + \beta_4 UNEMP_{it} + \beta_5 POP_{it} + \beta_6 EU_{it} + \beta_7 DEBT_{it} + \beta_8 DEF_{it} + +\beta_9 GOVC_{it} + \beta_{10} GOVN_{it} + \alpha_i + \varphi_t + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

- İkinci regresyon denkleminde bağımlı değişken olarak EATR, bağımsız değişken olarak GDP, OPEN, FDI, UNEMP, POP, EU, DEBT, DEF ve TIME kullanılmıştır.

$$EATR_{it} = \beta_0 + \beta_1 GDP_{it} + \beta_2 OPEN_{it} + \beta_3 FDI_{it} + \beta_4 UNEMP_{it} + \beta_5 POP_{it} + \beta_6 EU_{it} + \beta_7 DEBT_{it} + \beta_8 DEF_{it} + \beta_9 TIME_{it} + +\alpha_i + \varphi_t + \varepsilon_{it} \quad (2)$$

- Üçüncü regresyon denkleminde ise bağımlı değişken olarak C/L, bağımsız değişken olarak GDP, OPEN, FDI, UNEMP, POP, EU, DEBT, DEF, TIME, GOVC ve GOVN kullanılmıştır.

$$C/L_{it} = \beta_0 + \beta_1 GDP_{it} + \beta_2 OPEN_{it} + \beta_3 FDI_{it} + \beta_4 UNEMP_{it} + \beta_5 POP_{it} + \beta_6 EU_{it} + \beta_7 DEBT_{it} + \beta_8 DEF_{it} + \beta_9 TIME_{it} + \beta_{10} GOVC_{it} + \beta_{11} GOVN_{it} + \alpha_i + \varphi_t + \varepsilon_{it} \quad (3)$$

Regresyon denklemindeki ifadelerin büyük kısmı veri setinde açıklanmıştır. α_i ülkeye özgü etkiler, φ_t zamana özgü etkiler ve ε_{it} ise hata terimini ifade etmektedir.

3.1.4. Uygulamalı Analiz Sonuçları

3.1.4.1. Yatay Kesit Bağımlılığı Test Sonuçları

Çalışmada yatay kesit bağımlılığının olup olmadığı Pesaran testi, Friedman testi ve Frees testi ile incelenmiştir. Bu testler üç ayrı regresyon denklemi için ayrı ayrı yürütülmüş olup sonuçları Tablo 4, Tablo 5 ve Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 4: 1. Regresyon Denklemi İçin Yatay Kesit Bağımlılığı Test Sonuçları

Test	İstatistik Değeri	Olasılık Değeri
Peseran CD Testi	5,889	0,0000
Friedman Testi	43,616	0,0226
Frees Testi	0,202	**Q dağılımı kritik değeri** α=0,10 için 0,1231 α=0,05 için 0,1611 α=0,01 için 0,2338

Tablo 5: 2. Regresyon Denklemi İçin Yatay Kesit Bağımlılığı Test Sonuçları

Test	İstatistik	Olasılık Değeri
Peseran CD Testi	72,178	0,0000
Friedman Testi	430,458	0,0000
Frees Testi	15,590	**Q dağılımı kritik değeri** α=0,10 için 0,1231 α=0,05 için 0,1611 α=0,01 için 0,2338

Tablo 6: 3. Regresyon Denklemi İçin Yatay Kesit Bağımlılığı Test Sonuçları

Test	İstatistik	Olasılık Değeri
Peseran CD Testi	41,267	0,0000
Friedman Testi	4.147,564	0,0000
Frees Testi	3,261	**Q dağılımı kritik değeri** α=0,10 için 0,1231 α=0,05 için 0,1611 α=0,01 için 0,2338

Tablolardaki değerlerden de görüleceği gibi H_0 hipotezi reddedilmektedir. Yani ülkeler arasında yatay kesit bağımlılığı mevcuttur.

H_0 hipotezinin kabul edilmesi durumunda analize birinci nesil panel birim kök testleri, reddedilmesi durumunda ise ikinci nesil panel birim kök testleri ile devam edilmelidir (Koçbulut ve Altıntaş, 2016:153). Çalışmamızda üç regresyon denklemi için de H_0 hipotezi reddedildiğinden, yani ülkeler arasında yatay kesit bağımlılığı tespit edildiğinden ikinci nesil birim kök testi olan Pesaran'a (2007) başvurulacaktır.

3.1.4.2. Panel Birim Kök Testleri Sonuçları

Çalışmadaki değişkenlerin durağan olup olmadıklarını tespit etmek için yatay kesit bağımlılığını dikkate alan ve Pesaran tarafından geliştirilen CIPS testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Pesaran (2007) CIPS Birim Kök Testi Sonuçları

Değişken	CIPS	Pesaran (2007)		
		%10	%5	%1
FDI	-3,239	-2,07	-2,15	-2,32
GDP*	-3,019	-2,07	-2,15	-2,32
OPEN*	-3,226	-2,07	-2,15	-2,32
DEFICIT	-2,843	-2,07	-2,15	-2,32
DEBT*	-3,267	-2,07	-2,15	-2,32
UNEMP*	-3,027	-2,07	-2,15	-2,32
POP*	-2,154	-2,07	-2,15	-2,32

**Not: (***)'lı değerler 1'inci farkları alınmış değerlerdir.

Test sonucu elde edilen CIPS istatistik değeri kritik tablo değerinden mutlak değerce büyük olduğundan değişkenlerin birim kök içermediği anlaşılmaktadır.

3.1.4.3. Birinci Regresyon Denklemi İçin Analiz Sonuçları

Birinci regresyon denkleminde bağımlı değişken olarak FDI, bağımsız değişken olarak ise *GDP, OPEN, CIT, UNEMP, POP, EU, DEBT, DEF ve TIME* kullanılmıştır. Bu doğrultuda veriler sabit etkiler (FE) ve tesadüfi etkiler (RE) olarak ayrı ayrı hesaplamaya tutulmuş ve hangi testin kullanılacağına karar verilmesi için Hausman Testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Birinci Regresyon Denklemi İçin Hausman Testi

	Katsayı		(b-B)	Sqrt(diag(v_b-b_B))
	(b) Fixed	(B) Random	Fark	Standart sapma
GDP	4,481381	-18,58762	23,069	13,36464
OPEN	-558,8268	2.815,399	-3.374,225	5.756,839
CIT	-25.597,05	-49.136,96	23.539,92	13.525,9
GOVN	-25.7661,7	-223.754,1	-33.907,6	33.864,61
GOVC	378.975,9	329.333,2	49.642,76	31.478,31
DEFICIT	103.392,7	81.692,47	21.700,23	14.918,58
DEBT	-14.818,84	-11.401,7	-3.417,143	5.241,63
UNEMP	25.082,31	6.626,622	18.455,69	14.789,62
POP	0,0418743	0,0004537	0,0414206	0,1221406

Not: Test: Ho: Katsayılardaki fark sistematik değil
chi2(8) = (b-B)'[(V_b-V_B)^(-1)](b-B)
= 9,01
Prob>chi2 = 0,3419

Test sonucunda elde edilen değerin (0,3419) 0,05 anlamlılık düzeyinden büyük olması nedeniyle tesadüfi etkiler kullanılmasına karar verilmiştir.

Tablo 9'da elde edilen tesadüfi etkiler test sonuçları gösterilmektedir. Uygulanan test sonucunda bağımlı değişken olan "FDI" ile bağımsız değişkenler arasında elde edilen bulgulara göre;

Tablo 9: Birinci Regresyon Denklemi İçin Tesadüfi Etkiler Sonuçları

FDI	Katsayı	S.Hata	z	p>z	(%95 Güven Aralığı)	
GDP	-18,57862	9,32946	-1,99	0,046	-36,87303	-
OPEN	2.815,399	3.151,981	0,89	0,372	-3.362,371	8.993,168
CIT	-49.136,96	15.977,88	-3,08	0,002	-80.453,03	-
GOVN	-223.754,1	233.140,5	-0,96	0,337	-680.701,1	233.192,9
GOVC	329.333,2	168.911,5	1,95	0,051	-1.727,253	660.393,6
DEFICIT	81.692,47	34.552	2,36	0,018	13.971,79	149.413,1
DEBT	-11.401,7	5.332,711	-2,14	0,033	-21.853,62	-949,7727
EU	5,205111	13.757,08	0,00	1,000	-26.958,17	26.968,58
UNEMP	6.626,622	27.102,45	0,24	0,807	-46.493,2	59.746,44
POP	0,0004537	0,0096768	0,05	0,963	-0,0185124	0,0194198
sabit	4.961.215	2,77e+07	0,18	0,858	-4,93e+07	5,92e+07
sigma_u	630.148,48					
sigma_e	2.400.738,5					
rho	0,06445557					

- H1 elde edilen sonuçlara göre değerlendirildiğinde DYY ile kurumlar vergisi oranı arasında anlamlı ve negatif yönlü güçlü bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu sonuç hem teori hem de literatürdeki diğer uygulamalı çalışmalarla (Bénassy-Quéré vd. (2003); Sedmihradsky ve Klazar (2002); Hansson ve Olofsdotter (2008); Rodrik (1997); Krogstrup (2004)) paralellik göstermektedir.

- H2 elde edilen sonuçlara göre değerlendirildiğinde kabinedeki ideolojik değişimler ile DYY arasında negatif ilişki tespit edilmekle birlikte bu ilişki istatistiksel olarak anlamsızdır. Yıllık hükümet değişikliği ile DYY arasında ise anlamlı ve pozitif ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç, hipotezimizdeki beklentimizden farklıdır. Hükümet değişikliğinin DYY üzerinde olumsuz etkilere yol açacağını beklerken tam tersi sonuç elde edilmiştir. Bu durumun nedenlerini araştırdığımızda ise özellikle eski üye ülkeler (genellikle büyük ülkelerdir) başta olmak üzere AB ülkelerinde yeni gelen hükümetlerin eski hükümetler gibi DYY'leri kendi bölgelerine kazandırmak için benzer, hatta eski hükümetlerden daha fazla vergisel teşvik politikaları uyguladıkları görülmektedir. Ayrıca birlik politikası gereği üye ülkeler vergilendirme konusunda sınırsız bir özgürlüğe sahip olmamaları nedeniyle bu alanda köklü değişiklikler yapamamaktadır. Sonuç olarak DYY hükümet değişikliği gibi siyasi istikrarsızlıklardan daha çok ekonomik istikrarsızlardan (krizler gibi) daha fazla etkilenmektedir.

Tesadüfi etkiler için Breusch ve Pagan Lagrangian multiplier test ile tesadüfi etkilerin uygunluğu test edilmiştir. Test sonucu elde edilen değer (0,0012) 0,05 değerinden küçük olduğundan birinci regresyon için tesadüfi etkiler uygundur. Uygunluk testinin ardından Wooldridge testi ile otokolerasyon olup olmadığı test edilmiştir. Test sonuçları (0,7393>0,05 olduğundan) otokolerasyon olmadığını ifade etmiştir.

3.1.4.4. İkinci Regresyon Denklemi İçin Analiz Sonuçları

İkinci regresyon denkleminde bağımlı değişken olarak EATR, bağımsız değişken olarak GDP, OPEN, FDI, UNEMP, POP, EU, DEBT, DEF ve TIME kullanılmıştır. Veriler sabit etkiler ve tesadüfi etkiler olarak ayrı ayrı hesaplamaya tutulmuş ve hangi testin kullanılacağına karar verilmesi için Hausman testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: İkinci Regresyon Denklemi İçin Hausman Testi

	Katsayı		(b-B)	Sqrt(diag(v_b-b_B))
	(b) Fixed	(B) Random	Fark	S.sapma
GDP	0,0001572	0,0001142	0,000043	0,0000365
OPEN	0,0248469	0,0007925	0,0240544	0,0202122
FDI	0,0102426	0,017962	-0,0077194	0,0021567
DEFICIT	0,7693403	0,7011046	0,0682357	0,0458917
DEBT	-0,0135383	0,0342568	-0,047795	0,0175658
UNEMP	0,525115	0,4443451	0,0807699	0,0466105

Not: Test: Ho: Katsayılardaki fark sistematik değil
chi2 = (b-B)'[(V_b-V_B)^(-1)](b-B)
= -201,39

Hausman Testi, ki-kare değerinin (-201,39) 0'dan küçük olması nedeniyle Hausman testinin asimtotik varsayımını karşılamadığından yürütülememiş, daha güçlü bir test olan "Breusch ve Pagan Multiplier Test" yürütülmüştür, Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: İkinci Regresyon Denklemi İçin Breusch ve Pagan Lagrangian Multiplier Test

	Var	Sd=sqrt(Var)
EATR	113,5751	10,65716
e	76,13597	8,725593
u	8,748084	2,957716
Test: Var (u) = 0		
	chibar2(01) =	40,76
	Prob> chibar2 =	0,0000

Uygulanan Breusch ve Pagan Multiplier Test sonucu (0,0000<0,05) olması nedeniyle tesadüfi etkiler kullanılması uygun bulunmuştur.

Tablo 12'de elde edilen tesadüfi etkiler test sonuçları gösterilmiştir. Uygulanan test sonucunda "EATR" ile diğer değişkenler arasında elde edilen bulgulara göre;

- H3 sonuçlara göre değerlendirildiğinde ülke büyüklüğü (GSYİH) ile ortalama efektif vergi oranları arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Tespit edilen bu sonuç hem teori hem de literatürdeki diğer uygulamalı çalışmalarla (Azémar vd. (2013); Azémar vd. (2015); Loretz (2007); Chatelais ve Peyrat (2008); Genschel vd. (2016)) benzer olup beklentilerimizle paralel sonuçlara ulaşıldığını göstermektedir.
- H5 sonuçlara göre değerlendirildiğinde ise ülkelerin dışa açıklığı ile ortalama efektif vergi oranları arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki elde edilmiştir. Bu iki değişken arasındaki ilişkiyi inceleyen literatürdeki diğer çalışmalara bakıldığında ortak bir sonuç elde edilmediği, yani kimi çalışmaların bu değişkenler arasında pozitif yönlü bir ilişki kimi çalışmaların ise negatif yönlü bir ilişki tespit ettiği görülmektedir. Çalışmamız bu konuda literatürde pozitif yönlü ilişki elde eden çalışmalara (Swank (1998); Garrett (1995)) paralel sonuçlar göstermektedir.

Tablo 12: İkinci Regresyon Denklemi İçin Tesadüfi Etkiler Sonuçları

EATR	**Katsayı**	**S. Hata**	**z**	**p>z**	**(%95 Güven Aralığı)**	
GDP	0,0001153	0,000039	2,96	0,003	0,000039	0,000191
OPEN	0,0292107	0,0141924	2,06	0,040	0,0013942	0,057027
FDI	0,0171097	0,0124584	1,37	0,170	-0,0073084	0,041527
DEFICIT	0,7051197	0,1305968	5,40	0,000	0,4491547	0,961084
DEBT	0,0280007	0,0215095	1,30	0,193	-0,014157	0,070158
UNEMP	0,4255665	0,101846	4,18	0,000	0,225952	0,625181
POP	1,68e-07	4,23e-08	3,97	0,000	8,49e-08	2,51e-07
EU	-0,1477487	0,1091111	-1,28	0,202	-0,3530105	0,074697
TIME	-0,1477487	0,1036369	-1,43	0,154	-0,3508733	0,055375
sabit	288,997	219,2858	1,32	0,188	-140,7952	718,7892
sigma_u	2,9577159					
sigma_e	8,7255929					
rho	0,10305921					

Tesadüfi etkiler uygulanmasının ardından Wooldridge testi ile otokolerasyon olup olmadığı test edilmiştir. Test sonuçları (0,3869>0,05 olduğundan) otokolerasyon olmadığını ifade etmiştir.

3.1.4.5. Üçüncü Regresyon Denklemi İçin Analiz Sonuçları

Üçüncü regresyon denkleminde ise bağımlı değişken olarak C/L, bağımsız değişken olarak GDP, OPEN, FDI, UNEMP, POP, EU, DEBT, DEF, TIME, GOVC ve GOVN kullanılmıştır. Üçüncü regresyon denklemi doğrultusunda veriler sabit etkiler ve tesadüfi olarak ayrı ayrı hesaplamaya tutulmuş ve hangi testin kullanılacağına karar verilmesi için Hausman Testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 13: Üçüncü Regresyon Denklemi İçin Hausman Testi

	Katsayı			
	(b) Fixed	(B) Random	(b-B) Fark	Sqrt(diag(v_b-v_B)) Standart Sapma
GDP	-2,08e-06	-1,44e-06	-6,43e-07	8,31e-07
OPEN	-0,0007924	-0,0005589	-0,0002335	0,0004198
FDI	0,0006449	0,0006887	-0,0000438	0,0000814
UNEMP	0,001458	-0,0007593	0,0022173	0,0012753
POP	3,66e-09	-7,25e-10	4,38e-09	8,49e-09
DEBT	-0,0013078	-0,0005497	-0,0007581	0,0004246
DEFICIT	0,0000121	0,0010577	-0,0010456	0,0013011
GOVC	0,0103468	0,0063964	0,0039504	0,0035712
GOVN	-0,0053419	-0,0099624	0,0046206	0,0040849

Not: Test: Ho: Katsayılardaki fark sistematik değil
chi2(7) = (b-B)'[(V_b-V_B)^(-1)](b-B)
= 9,79
Prob>chi2 = 0,2010

Test sonucu elde edilen değerin (0,2010), 0,05 anlamlılık düzeyinden büyük olması nedeniyle tesadüfi etkiler kullanılmasına karar verilmiştir.

Tablo 14'de elde edilen RE test sonuçları gösterilmiştir. Uygulanan test sonucunda 'C/L' ile diğer değişkenler arasında elde edilen bulgulara göre;

Tablo 14: Üçüncü Regresyon Denklemi İçin Tesadüfi Etkiler Sonuçları

C/L	Katsayı	Standart	z	p>z	(%95 Güven Aralığı)	
GDP	-1,44e-06	5,35e-07	-2,69	0,007	-2,49e-06	-3,89e-
OPEN	-0,0005589	0,0001725	-3,24	0,001	-	-
FDI	0,0006887	0,0002109	3,27	0,001	0,0002753	0,00110
UNEMP	-0,0007593	0,0015533	-0,49	0,625	-	0,00228
POP	-7,25e-10	4,36e-10	-1,66	0,096	-1,58e-09	1,30e-10
DEBT	-0,0005497	0,0002904	-1,89	0,058	-	0,00001
DEFICI	0,0010577	0,0021464	0,49	0,622	-	0,00526
GOVC	0,0063964	0,0107445	0,60	0,552	-	0,02745
GOVN	-0,0099624	0,0150121	-0,66	0,507	-	0,01946
EU	0,0010995	0,0011608	0,95	0,344	-	0,00337
TIME	0,0028345	0,0011952	2,37	0,018	0,0004919	0,00517

C/L	Katsayı	Standart	z	p>z	(%95 Güven Aralığı)	
sabit	-2,14584	2,330814	-0,92	0,357	-6,714151	2,42247
sigma_u	0					
sigma_e	0,15672323					
rho	0					

- H4 sonuçlara göre değerlendirildiğinde sermaye üzerinden alınan vergilerin emek üzerinden alınan vergilere oranı ile hem açıklık hem de GSYİH arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Buna göre sermaye üzerinden alınan vergilerin emek üzerinden alınan vergilere oranı ile açıklık arasında hipotezimizdeki beklenti ile uyumlu sonuçlar elde edilirken GSYİH ile arasında ise beklentimizin tersi sonuçlar elde edilmiştir.

Tesadüfi etkiler için Breusch ve Pagan Lagrangian multiplier test ile tesadüfi etkilerin uygunluğu test edilmiştir. Test sonucu elde edilen değer (0,0000), 0,05 değerinden küçük olduğu için tesadüfi etkiler üçüncü regresyon denklemi için uygundur. Uygunluk testinin ardından Wooldridge testi ile otokolerasyon olup olmadığı test edilmiştir. Test sonuçları (0,3911>0,05) olduğundan otokolerasyon olmadığını ifade etmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Küreselleşme sürecinin zirveye ulaştığı günümüzde yabancı sermaye, kalkınma ve büyümenin yapı taşlarından biri konumuna gelmiştir. Bu süreçte ülkeler yabancı sermayenin potansiyel faydalarından kazanımlar sağlamak amacıyla vergilemeyi bir rekabet aracı olarak kullanmaya başlamışlardır. Böylelikle vergi rekabeti ekonomi literatüründe birçok değişik çalışmaya konu olmuştur. Bu çalışma diğerlerinden farklı olarak AB ülkelerinde vergi rekabetinin varlığına yönelik birtakım tespitler yapmayı amaçlamakta ve vergi rekabetinin tespitini beş hipotez üzerinden üç regresyon denklemi ile geniş bir çerçevede test etmektedir. Çalışmada 28 AB ülkesi 1995-2015 yılları arasında panel veri analizi ile test edilmiş ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- DYY'ler ile kurumlar vergisi oranı arasında anlamlı, negatif yönlü ve güçlü bir ilişki elde edilmiştir.
- Kabinedeki ideolojik değişimler ile DYY arasında negatif ilişki tespit edilmekle birlikte bu ilişki istatistiksel olarak anlamsızdır. Yıllık hükümet değişikliği ile DYY arasında ise pozitif ve anlamlı bir ilişki elde edilmiştir.
- Ülke büyüklüğü (GSYİH) ile ortalama efektif vergi oranları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.
- Sermaye üzerinden alınan vergilerin emek üzerinden alınan vergilere oranı ile hem açıklık hem de GSYİH arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.
- Ülkelerin dışa açıklığı ile ortalama efektif vergi oranı arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki elde edilmiştir.

Yürütülmüş olan uygulamalı analizin bulguları AB'de vergi rekabetinin

varlığını işaret etmektedir. Ancak birlik üyesi ülkelerin hepsinin eşit oranda etkilendiği söylenemez. Kimi üye ülkeler bu durumdan daha kazançlı çıkarken kimi ülkeler zarar edebilmektedir. AB'de tespit edilen vergi rekabetinin varlığı şimdilik çok tehlikeli görünmese de ilerleyen yıllarda gerek kurumlar gerekse efektif vergi oranlarını dibe doğru yarışa (race to bottom) sürükleyerek ciddi gelir kayıplarına uğratabilir. Bu nedenle gerekli önlemlerin şimdiden alınmasında fayda vardır. Tarafımızca tespit edilen önlemler şunlardır:

- Birlik genelinde ortak bir vergi oranı genişliği uygulanması*:* Ancak bunu uygulamak ülkelerin vergilendirme yetkisini egemenlik gücünün bir parçası olarak görmesi nedeniyle oldukça zordur. Ayrıca her ülkenin uygulayacağı optimal vergi oranının ne olacağını belirlemek oldukça güçtür. 28 ülkenin uygulayacağı optimal vergi oranının belirlenmesi oldukça yoğun bir çaba gerektirir. Bu çalışmaları gerçekleştirirken her ülkeden temsilciler bulunmalı ve gerekli tüm bilgilerin şeffafiyeti sağlanmalıdır. Bu çalışmalar sonucunda optimal vergi oranının belirlendiği varsayımıyla bu oranı alt ve üst sınırlar belirleyerek esnetmek daha doğru olacaktır. Örneğin birlik için optimal vergi oranının %20 olarak hesaplandığını düşünürsek bunu bir bant aralığına (±%5, %15-%25) çekerek üye ülkelerinin bu orana uyumu kolaylaştırılabilir.
- Birlik genelinde ortak bir vergi tabanı uygulanması: Birlik için optimal vergi aralığının uygulanması bu noktada yeterli olmayabilir. Çünkü ülkeler vergi oranlarının yanında çeşitli vergisel avantajlar sağlayarak bu orana mutabık kalmayabilir. Uygulanacak oran dışında verilecek teşvikler de belirlenmelidir. Bu açıdan ortak bir vergi tabanının da vergi oranlarıyla birlikte hayata geçirilmesi gereklidir.
- Sermaye üzerinden alınan vergi gelirlerinden oluşan ortak bir havuzun oluşturulması: Ortak bir vergi oranının ve vergi tabanının belirlenmesi her ülkenin çıkarına uymayabilir. Örneğin yüksek kamu harcaması (altyapı gibi) sağlayan gelişmiş bir ülke ile bu imkânları daha kısıtlı sağlayabilen ülkeler aynı vergisel teşvikleri sunduğunda gelişmiş ülke diğer ülkeye kıyasla daha avantajlı konuma gelecektir. Bu dengesizliği gidermek için sermaye üzerinden alınan vergi gelirlerinin bir kısmı birlik bünyesine aktarılarak burada oluşturulan ortak havuzdan vergi rekabetine girişmemesinden dolayı yabancı yatırımları çekmekte sıkıntı yaşayan ülkelere bir aktarım yapılabilir. Böylelikle ülkelerin vergi koordinasyonuna uyumu kolaylaştırılabilir.
- Vergi rekabetine birlik içerisinde çözümler üretmekle beraber küresel ölçekte çözüm üretmek*:* Vergi rekabeti konusundaki sorunların AB bünyesinde çözülmesi birlik içerisinde faydalı olabilir. Ancak unutulmamalıdır ki dünya AB ile sınırlı değildir. AB içerisinde sağlanan vergi koordinasyonu her zaman birliğin lehine olmayabilir. Bu noktada birlik ülkeleri birlik üyesi olmayan ülkelerle girişikleri yabancı yatırım rekabetinde dezavantajlı konuma gelebilir. Yine yukarıdaki örnekten yola çıkarsak birlik ülkelerinin %15-%25 bandında oran uyguladığını

düşündüğümüzde birlik dışındaki bir ülkenin %10 oran uygulaması durumunda yabancı sermaye %10 oran uygulayan ülkeye yönelecektir (oran dışında teşviklerin aynı uygulandığı varsayımı altında). Bu durum göstermektedir ki vergi rekabeti sadece AB'nin değil tüm dünyanın üzerinde durması gereken bir konudur. Bu açıdan çözümler küresel ölçekte gerçekleştirilmelidir.

- Uluslararası Vergi Teşkilatı: Uluslararası alanda ortaya çıkan vergi sorunlarının çözümü için uluslarüstü bir kuruluş kurulabilir. Kurulacak bu teşkilat sık sık konferanslar, toplantılar, vergi forumları oluşturarak ülkeler arasındaki vergi uyumsuzluğunu gidermeyi amaç edinebilir. Hatta biraz daha aktif bir yetkiyle donatılarak aşırı rekabetçi davranan ülkelere yaptırım uygulama hakkı sağlanabilir.

Kaynakça

Allers, M. ve Elhorst, J.P. (2005), "Tax Mimicking and Yardstick Competition Among Local Governments in the Netherlands", *International Tax And Public Finance*, 12, 493–51.

Altshuler, R. ve Goodspeed, T.J. (2003), "Follow the Leader? Evidence on European and US Tax Competition", *Working Papers, Department of Economics, Rutgers, The State University of New Jersey*, No.2002, 26.

Arel-Bundock, V. ve Parinandi, S. (2018). "Conditional Tax Competition in American States". *Journal of Public Policy,* 38(2), 191-220. doi:10.1017/S0143814X17000071

Arellano, M. (2003), *Panel Data Econometrics (Advanced Texts in Econometrics),* Oxford New York: Oxford University Press.

Armingeon, K., Virginia, W., Fiona, W., Isler, C., Knöpfel L., Weisstanner, D. ve Engler, S. (2016), *Supplement to the Comparative Political Data Set-Government Composition 1960-2014*, Bern: Institute of Political Science, University of Berne.

Auerbach, A., Hines, J.R. ve Slemrod, J. (2007), *Taxing Corporate Income in the 21st Century*, Cambridge University Press: UK.

Azémar, C. ve Delio, A. (2008), "Tax Competition and FDI: The Special Case of Developing Countries*", J. Japanese Int. Economies,* 22, 85-108.

Azémar, C., Desbordes, R. ve Wooton I. (2013), *Testing Tax Competition*, http://www.etsg.org/ETSG2013/Papers/286.pdf (Erişim Tarihi: 17.07.2018)

Azémar, C., Desbordes, R. ve Wooton I. (2015), Country Size and Corporate Tax Rate: Rationale and Empirics*, CEPR Discussion Papers*, No.10800.

Avi-Yonah, R.S. (2001), "Globalization and Tax Competition: Implications for Developing Countries", *Cepal Review,* 74, 59-66.

Baldemir, E. ve Keskiner, A. (2004), "Devalüasyon, Para, Reel Gelir Değişkenlerinin Dış Ticaret Üzerine Etkisinin Panel Data Yöntemiyle Türkiye İçin İncelenmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(4), 44-59.

Baltagi, B.H. (2005), *Econometric Analysis of Panel Data, 3rd ed.,* John Wiley & Sons Ltd: West Sussex England.

Barker, W. (2002), "Optimal International Taxation and Tax Competition: Overcoming the Contradictions", *Northwestern Journal of International Law&Business,* 22(2), 161-217.

Baskaran, T. ve Da Fonseca, M.L. (2014), "The Economics and Empirics of Tax Competition: A Survey and Lessons for the EU", *Erasmus L. Rev.*, 7, 3-12.

Bayraktutan, Y. ve Demirtaş, I. (2011), "Gelişmekte Olan Ülkelerde Cari Açığın Belirleyicileri: Panel Veri Analizi", *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 1-28.

Bénassy-Quéré, A., Fontagné, L. ve Lahrèche-Révil, A. (2003), "Tax Competition and Foreign Direct Investment", *CEPII Working Paper*, No 2003-17.

Bretschger, L. (2005), "Taxes, Mobile Capital, and Economic Dynamics in a Globalising World", *WIF-Institute of Economic Research Working Paper*, No. 05/43.

Bretschger, L. ve Hettich, F. (2002), "Globalisation, Capital Mobility and Tax Competition: Theory and Evidence for OECD Countries", *European Journal of Political Economy, 18,* 695- 716.

Cassette, A. ve Paty, S. (2008), "Tax Competition Among Eastern and Western European Countries: With Whom Do Countries Compete?", *Economic Systems 32,* 307–325.

Chatelais, N. ve Peyrat, M. (2008), "Are Small Countries Leaders of the European Tax Competition*?", Documents de Travail du Centre d'Economie de la Sorbonne*, No. 2008.58.

Chen, Y., Huangb, W. ve Regis, P. (2013), "Do Asia and Pacific Countries Compete in Corporate Tax Rates?", *Journal of the Asia Pacific Economy,* 19(1), 25-51.

Chirinko, R. ve Wilson, D.J. (2017), "Tax Competition Among U.S. States: Racing to the Bottom or Riding on a Seesaw?", *Federal Reserve Bank of San Francisco Working Paper Series,* No. 2008-03.

Çelikkaya, A. (2010), "Globalleşmenin Neden Olduğu Kurumlar Vergisi Reformları ve OECD Üyesi Ülkeler Üzerine Bir Değerlendirme", *Maliye Dergisi*, 159, 36-52.

Çemrek, F. ve Burhan, E. (2014), "Petrol Tüketiminin Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisinin Panel Veri Analizi İle İncelenmesi: Avrupa Birliği Ülkeleri ve Türkiye Örneği", *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi,* 6(3), 47-58.

Demirli, Y. ve Ayyıldız, Y. (2016), "Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Vergi Rekabetinin, 2008 Küresel Finans Krizi Eşliğinde, Vergi Hasılatı ve Yapısına Etkileri", *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 31-42.

Devereux, M.P. ve Loretz, S. (2012), "What Do We Know About Corporate Tax Competition?", *Oxford University Centre for Business Taxation Working Paper*, No. WP 12/29.

Dreher, A. (2006), "The Influence of Globalization on Taxes and Social Policy: An Empirical Analysis for OECD Countries", *European Journal of Political Economy,* 22, 179-201.

Durst, M. (2018), "Poverty, Tax Competition, and Base Erosion", *Tax Notes International, 89* (12), 1189-1201.

Edwards, C. ve De Rugy, V. (2002), "International Tax Competition: A 21st-century Restraint on Government", *Cato Policy Analysis, 431,* 1-43.

Edwards, C. ve J-Mitchell, D. (2008), *Global Tax Revolution: The Rise of Tax Competition and the Battle to Defend*, America: Cato Institute Publishing.

Egeli, H.A. ve Egeli, P. (2007), İhracat-Milli Gelir İlişkisi: Asya Ülkeleri Üzerine Panel Veri Analizi. *38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi ICANAS 38,* 101-118, Ankara.

Englisch, J. ve Yevgenyeva, A. (2013), "The "Upgraded" Strategy Against Harmful Tax Practices Under the BEPS Action Plan", *British Tax Review,* 5, 620-637.

European Union (2017), https://europa.eu/european-union/topics/taxation_en (Erişim Tarihi: 18.08.2018)

Faulhaber, L.V. (2017), "The Trouble with Tax Competition: From Practice to Theory", *Tax Law Review,* 71, 311-366.

Ferhatoğlu, E. (2006), "2004 Genişlemesi Sonrasında Avrupa Birliği'nde Vergi Rekabeti ve Sonuçları", *E-akademi Dergisi*, Mayıs (51).

Garrett, G. (1995), "Capital Mobility, Trade, and the Domestic Politics of Economic Policy", *International Organization,* 49(04), 657-687.

Garrett, G. ve Mitchell, D. (2001), "Globalization, Government Spending and Taxation in the OECD", *European Journal of Political Research*, 39, 145-177.

Garretsen, H. ve Peeters, J. (2006), "Capital Mobility, Agglomeration and Corporate Tax Rates: Is the Race to the Bottom for Real?", *DNB Workking Papers*, No.113.

Genschel, P., Lierse, H. ve Seelkopf, L. (2016), "Dictators Don't Compete: Autocracy, Democracy and Tax Competition", *Review of International Political Economy,* 23(2), 290-315.

Genschel, P., Lierse, H., Schmidtke, H., Seelkopf, L., Traub, S., ve Yang, H. (2015), Tax Competition and Inequality, 14th Biennial Conference of the European Union Studies Association 5th to 7th of March 2015, Boston.

Genschel, P. ve Schwarz, P. (2011), "Tax Competition: A Literature Review", *Socio-Economic Review*, 9(2), 339-370.

Göçer, İ. (2013), "Ekonomik Büyümenin Belirleyicisi Olarak İhracat: Gelişmekte Olan Asya Ülkeleri İçin Yatay Kesit Bağımlılığı Altında

Çoklu Yapısal Kırılmalı Panel Eşbütünleşme Analizi", *Bankacılar Dergisi, 24*(86), 27-42.

Güngör, K. (2017), "Avrupa Birliği'nde Ekonomik Fonksiyon Bakımından Sermaye Üzerinden Alınan Vergiler ve Türkiye", *Journal of Economics & Administrative Sciences/Afyon Kocatepe Üniversitesi Iktisadi ve Idari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19*(1), 97-111.

Hallerberg, M. ve Basinger, S. (1998), "Internationalization and Changes in Tax Policy in OECD Countries: The Importance of Domestic Veto Players", *Comparative Political Studies*, 31(3), 321-353.

Hansson, Å. ve Olofsdotter, K. (2005), "Integration and Tax Competition: An Empirical Study of OECD Countries", *Lund University Working Paper*, No. 2005/04.

Hansson, Å. ve Olofsdotter, K. (2008), "Foreign Direct Investment in Europe: Tax Competition and Agglomeration Economies", *Department of Economics, Lund University, Sweden,* 2008/08.

Hansson, Å., Porter, S. ve Williams, S.P. (2012), "The Effect of Political and Economic Factors on Corporate Tax Rate", *IFN Working Paper* No. 942.

Hays, J.C. (2003), "Globalization and Capital Taxation in Consensus and Majoritarian Democracies", *World Politics,* 56(1), 79-113.

Heinemann, F., Overesch, M., ve Rincke, J. (2008), "Rate-Cutting Tax Reforms and Corporate Tax Competition in Europe", *ZEW-Centre for European Economic Research Discussion Paper No.*08-028*,* 1-25.

Hines, J.R., Jr. ve Summers, L.H. (2009), "How Globalization Affects Tax Design", *NBER Working Paper Series,* No.14664.

Hsiao, C. (2003), *Analysis of Panel Data,* Cambridge University Press: New York.

Hurlin, C. ve Mignon, V. (2007), "Second Generation Panel Unit Root Tests", https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00159842/document (Erişim Tarihi: 05.01.2019)

Keen, M. (2008), "*Tax Competition*", in S.N. Durlaof and L.E. Blume (Eds.), *The New Palgrave Dictionary of Economics,* New York: Palgrave MacmillaN, 8,160-167.

Kenyon, D.A. (1991), *Interjurisdictional Tax and Policy Competition: Good or Bad for the Federal System?,* Washington DC: US Advisory Commission on Intergovernmental Relations Publishing.

Klemm, A. (2009), "Causes, Benefits, and Risks of Business Tax Incentives", *IMF Working Paper*, No. WP/09/21

Krogstrup, S. (2004), "Are Corporate Taxes Racing to the Bottom in the European Union?", *EPRU Working Paper Series*, No. 2004-04.

Koçbulut, Ö. ve Altıntaş, H. (2016), "İkiz Açıklar ve Feldstein-Horioka Hipotezi: OECD Ülkeleri Üzerine Yatay Kesit Bağımlılığı Altında Yapısal Kırılmalı Panel Eşbütünleşme Analizi", *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 48, 145-174.

Kök, R. ve Şimşek, N. (2009), Panel Veri Analizi. http://debis.deu.edu.tr/userweb//recep.kok/dosyalar/panel2.pdf

Kumar, M.S. ve Quinn, D.P. (2012), "Globalization and Corporate Taxation", *IMF Working Paper,* No. WP/12/212.

Leibrecht, M. ve Hochgatterer, C. (2012), "Tax Competition as A Cause of Falling Corporate Income Tax Rates: A Survey of Empirical Literatüre", *Journal of Economic Surveys,* 26(4), 616-648.

Li, Q. (2006), "Democracy, Autocracy, and Tax Incentives to Foreign Direct Investors: A Cross-National Analysis", *The Journal of Politics, 68*(1), 62–74.

Liu, Y. (2014), "Do Government Preferences Matter for Tax Competition?", *International Center for Public Policy Working Paper*, No.14-28.

Loretz, S. (2007), "Determinants of Bilateral Effective Tax Rates: Empirical Evidence from OECD Countries", *Fiscal Studies, 28*(2), 227-249.

Mansour, M. ve Swistak, A. (2017), "Tax Competition and Coordination in Extractive Industries". In P. Daniel, M. Keen, A. Swistak and V. Thuronyi (Eds.), *Taxation and the Extractive Industries*. Routledge: Oxon.

Mercan, M., Peker, O. ve Göçer, İ. (2015), "Ham Petrol Fiyat Artışlarının Enflasyonist Etkisi: Seçilmiş OECD Ülkeleri İçin Yapısal Kırılmalı Dinamik Panel Veri Analizi", *Doğuş Üniversitesi Dergisi,* 16(2), 123-137.

Mintz, J.M. (2000), *Taxation of Investment and Finance in an International Setting Implications for Tax Competition* (No. 00/33), CoFE Discussion Paper.

Nood, R. (2012), "Tax Competition in the European Union: Theory and Evidence from Panel Data", http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=126916 (Erişim Tarihi: 19.09.2018)

OECD (1998), *Harmful Tax Competition: An Emerging Global Issue*, Paris: OECD Publishing.

Overesch, M. ve Rincke, J. (2009), "What Drives Corporate Tax Rates Down?: A Reassessment of Globalization, Tax Competition, and Dynamic Adjustment to Shocks", *CESifo Working Paper*, No. 2535.

Özer, M. ve Biçerli, K. (2003-2004), "Türkiye'de Kadın İşgücünün Panel Veri Analizi", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 55-86.

Pesaran, M.H. (2007), "A Simple Panel Unit Root Test in the Presence of Cross-Section Dependence", *Journal of Applied Econometrics*, 22(2), 265-312.

Pinto, C. (2002), *Tax Competition and EU Law*, Doctoral Dissertation, Amsterdam Universty Amsterdam Center for International Law (ACIL), Amsterdam.

Plümper, T., Troeger, V.E. ve Winner, H. (2009), "Why is there No Race to the Bottom in Capital Taxation?", *International Studies Quarterly*, 53, 761-786.

Ring, D.M. (2009), "Democracy, Sovereignty and Tax Competition: The Role of Tax Sovereignty in Shaping Tax Cooperation", *Florida Tax Review, 9,* 555-596.

Rodrik, D. (1997), "Trade, Social Insurance, and the Limits to Globalization", *NBER Working Paper Series*, No. 5905.

Rohac, D. (2006), "Evidence and Myths About Tax Competition", *New Perspectives on Political Economy,* 2(2), 86-115.

Schwarz, P. (2007), "Does Capital Mobility Reduce the Corporate-Labor Tax Ratio?", *Public Choice,* 130, 363-380.

Sedmihradsky, M. ve Klazar, S. (2002), "Tax Competition for FDI in Central-European Countries", *CESifo Working Paper*, No. 647.

Shon, J. (2017), "Sales Tax Competition Among State–Local Governments: Evidence from the US Counties", *International Journal of Public Administration.*

Slemrod, J. (2004), "Are Corporate Tax Rates, or Countries, Converging?", *Journal of Public Economics*, *88,* 1169-1186.

Sokol, N. (2008), "Corporate Tax Systems and Tax Competitition in the EU New Member States", *Zagreb International Review of Economics and Business,* 11(2), 81-94.

Swank, D. (1998), "Funding the Welfare State: Globalization and the Taxation of Business in Advanced Market Economies", *Political Studies*, XLVI, 671-692.

Swianiewicz, P. ve Lukomska, J. (2016), "Local Tax Competition in Poland?", *Miscellanea Geographica, 20*(3), 37-43.

Streif, F.(2015), "Tax Competition in Europe –Europe in Competition with Other World Regions*?", ZEW- Centre for European Economic Research Discussion Paper,* 15-082.

Şirvan, N. ve Alp, Ö.S. (2017), "Türev Piyasa Araçlarının Türk Bankacılık Sektöründe Riske Olan Etkileri", *Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *1*(1), 130-157.

Talpoş, I. ve Crâsneac, A.O. (2010), "The Effects of Tax Competition", *Theoretical and Applied Economics*, 17(8), 39-52.

Tannenwald, R. (2005), "Tax Competititon", in J.J. Cordes, R.D. Ebel and J.G. Gravelle. (Eds.), *The Encyclopedia of Taxation and Tax Policy,* 395-399, Washington DC: The Urban Intitute Press.

Tatoğlu, F.Y. (2016), *Panel Veri Ekonometrisi/Stata uygulamalı*, İstanbul: Beta.

Tiebout, C.M. (1956), "A Pure Theory of Local Expenditures", *Journal of Political Economy,* 64(5), 416-424.

Uğurlu, E. (t.y.), Panel Veri Ekonometrisi Üzerine. https://www.academia.edu/4384473/Panel_Veri_Ekonometrisi_%C3%9Czerine_Genel_Bak%C4%B1%C5%9F (Erişim Tarihi:08.07.2018)

Vigren A. (2013), *Municipal Tax Competition in Sweden a Regional Approach,* Yüksek Lisans Tezi, Umea Üniversitesi.

Washington, S.P., Karlaftis, M.G. ve Mannering, F. (2003), *Statistical and Econometric Methodts for Transportation Data Analysis, 1st. Edition,* New York: CRC Press Company.

Wilson, J.D. ve Wildasin, D.E. (2004), "Capital Tax Competition: Bane or Boon**",** *Journal of Public Economics, 88,* 1065–1091.

Wilson, J.D. (1986), "A Theory of Interregional Tax Competition", *Journal of Urban Economics,* 19, 296-315.

Wilson, J.D. (1999), "Theories of Tax Competition", *National Tax Journal*, 52(2), 269-304.

Winner, H. (2005), "Has Tax Competition Emerged in OECD Countries? Evidence From Panel Data", *International Tax and Public Finance*, 12, 667-687.

World Bank (2018), https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD (Erişim Tarihi: 08.06.2018)

Yalçınkaya, Ö. ve Yazgan, Ş. (2016), "Kurumsal Yapının Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri: G-20 Ülkeleri Üzerinde Bir Uygulama (1996-2014)", *Business & Economics Research Journal*, 7(4).

Yıldız, H. (2006), "Avrupa Birliği Vergi Politikası ve Vergi Uyumlaştırması Çalışmaları", *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 10 (3-4), 549-569.

Yurdadoğ, V. ve Albayrak, M. (2017), "OECD Ülkelerinde Vergi Rekabeti", *Sosyoekonomi*, 25(2), 121-148.

ZEW (2016), "Effective Tax Levels Using The Devereux/Griffith Methodology", *Final Raport 2016 Centre for European Economic Research.* https://www.econstor.eu/bitstream/10419/162728/1/890575444.pdf (Erişim Tarihi: 14.04.2018)

MALİYE DERGİSİ
Ocak - Haziran 2019
Sayı 176

Sahibi
Hazine ve Maliye Bakanlığı adına
Halit ÖCAL

Yazı İşleri Müdürü
Füsun SAVAŞER

Yayın Kurulu
Başkan Halit ÖCAL
Üye Ayşe Berrin DİKMELİK

Dergimiz HAKEMLİ DERGİ olup, yılda iki kez yayınlanmaktadır. Dergimizde yayımlanan makaleler en az üç hakem tarafından okunmaktadır.

Yönetim Merkezi ve Yazışma Adresi
Hazine ve Maliye Bakanlığı
Strateji Geliştirme Başkanlığı
Devlet Mahallesi Dikmen Caddesi
No:12 M Blok K:3
06420 Yenişehir-Çankaya / ANKARA
Tel: 415 12 08 - 415 12 38
e-posta: sgb_makale@hmb.gov.tr
Baskı Tarihi: Temmuz 2019

Tasarım - Baskı
İVME : 232 30 83
Hermes Tanıtım Ofset Baskı Hizmetleri Kağıtçılık Ltd.Şti.
Büyük Sanayi 1. Cad. No:105, İskitler-Ankara

Yayın Türü Yaygın Süreli Yayın
Yayın Dili Türkçe

Dergimizde çıkan yazıların başka yayın organlarınca aynen yayınlanması Bakanlığımızdan alınacak yazılı izinle, alıntı yapılması ise kaynak gösterilmesi koşulu ile mümkündür.
Dergide yayımlanan makalelerdeki fikir ve görüşler Bakanlığı bağlamaz.

https://www.hmb.gov.tr/yayinlar

MALİYE DERGİSİ

176. SAYIDA ÇALIŞILAN HAKEM HEYETİ

Prof. Dr. Abuzer PINAR - Ostim Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Adnan GERÇEK - Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Burçin YERELİ - Hacettepe Üniversitesi,
Prof. Dr. Ahmet İNCEKARA - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet ULUSOY - Beykent Üniversitesi
Prof. Dr. Ali ÇELİKKAYA - Eskişehir Osmangazi
Prof. Dr. Ali ŞAHİN - Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Birol KARAKURT - Karadeniz Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Cevat GERNİ - Doğuş Üniversitesi
Prof. Dr. Funda YURDAKUL - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Gülden ÜLGEN - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Hale BALSEVEN - Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Halit YANIKKAYA - Gebze Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan Hüseyin BAYRAKLI - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan ŞAHİN - Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim Attila ACAR - İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim DURSUN - Polis Akademisi Adli Bilimler Enstitüsü
Prof. Dr. İbrahim ORGAN - Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim Güran YUMUŞAK - İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Prof. Dr. İsa SAĞBAŞ - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Prof. Dr. Kamil TÜĞEN - Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Mahmut YARDIMCIOĞLU - Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Mecit EŞ - İstanbul Ticaret Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KARAKAŞ - Yalova Üniversitesi
Prof. Dr. Metin TOPRAK - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Murat ASLAN - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Murat DEMİR - Harran Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa DURMUŞ - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Naci Birol MUTER - Emekli Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Nagihan OKTAYER IŞIKLAR - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Nurettin BİLİCİ - Çankaya Üniversitesi
Prof. Dr. Ömer Faruk GENÇKAYA - Marmara Üniversitesi,
Prof. Dr. Ömer Selçuk EMSEN - Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan AKTAŞ - TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan GÖKBUNAR - Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Prof. Dr. Recai DÖNMEZ - Anadolu Üniversitesi
Prof. Dr. Sadık KIRBAŞ - Okan Üniversitesi
Prof. Dr. Sait AŞGIN - Karabük Üniversitesi
Prof. Dr. Tarkan ÇAVUŞOĞLU - Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Tekin AKDEMİR - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Ünal ÇAĞLAR - Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Yusuf KARAKOÇ - Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Yusuf TUNA - İstanbul Ticaret Üniversitesi
Doç. Dr. Cemal Erdem HEPAKTAN - Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. Eren ÇAŞKURLU - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Taner TURAN - Gebze Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Yakup KARABACAK - Akdeniz Üniversitesi

Bakanlığımız tarafından 1973 yılından beri çıkarılmakta olan ve 150. sayısından başlayarak yılda iki kez hakemli dergi statüsünde yayımlanan "Maliye Dergisi" içeriğindeki makaleler; ayrıca EconLit, TÜBİTAK ULAKBİM Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı ve Web of Science-Emerging Sources Citation Index (ESCI) tarafından dizinlenmektedir.

ISSN 1300-3623 e-ISSN 2645-8780

İçindekiler / *Contents*

Araştırma Makalesi/Research Article
Türkiye'de Cari Açığın Belirleyicileri: 1992-2017 Dönemi İçin Ampirik Çalışma 1
Determinants of Current Account Deficit in Turkey: An Empirical Analysis for 1992-2017
Dr.Öğr.Üyesi Yusuf BOZGEYİK, Aydın KUTLU

Araştırma Makalesi/Research Article
Türkiye Ekonomisinde Dış Borçların Sürdürülebilirliğinin Analizi: Doğrusal ve Doğrusal Olmayan Birim Kök Testlerinden Kanıtlar (1970-2018).....27
Analysis of the Sustainability of External Debts in the Turkish Economy: Evidence from the Linear and Nonlinear Unit Root Tests (1970-2018)
Doç.Dr. Ömer YALÇINKAYA

Araştırma Makalesi/Research Article
Türkiye'de Bütçe Açığının Sürdürülebilirliği: Saklı Eşbütünleşme İlişkisi 52
The Sustainability of Budget Deficit in Turkey: Hidden Cointegration Relationship
Dr.Öğr.Üyesi Ömer AKKUŞ, Dr.Öğr.Üyesi Atakan DURMAZ

Derleme Makalesi/Review Article
Türkiye'de Sosyal Devlet Anlayışının Değerlendirilmesi 72
Evaluation of the System of Welfare State in Turkey
Doç.Dr. Coşkun KARACA, Yeşim ÇAM

Araştırma Makalesi/Research Article
Kredi Kullanım Oranları ile Enflasyon Oranları Arasındaki İlişki: Türkiye Üzerine Bir İnceleme 98
The Relationship between Credit Utilization Rate and Inflation Rate: A Case Study of Turkey
Dr.Öğr.Üyesi Özge KORKMAZ

Araştırma Makalesi/Research Article
Türkiye'de Eksik İstihdam Edilenlerin Ortak Özelliklerinin Belirlenmesi: Lojistik Regresyon 128
Analizi Determination of Factors Affecting Underemployment in Turkey: Logistic Regression Analysis
Arş.Gör. Hüseyin ÜNAL, Arş.Gör. Ayşenur GÖNÜLAÇAN

Araştırma Makalesi/Research Article
Türkiye'de İktisadi Büyüme ile Yenilenebilir Enerji Tüketiminin Çevre Kirliliği Üzerindeki Etkileri 140
The Effects of Economic Growth and Renewable Energy Consumption on Environmental Pollution in Turkey
Dr.Öğr.Üyesi Şerif CANBAY

Araştırma Makalesi/Research Article
Türk Sivil Havayolu Taşımacılığında Regülasyonların Sektöre Etkisi (2003-2017) 152
The Effects of Regulations in Turkish Civil Air Transportation on the Sector (2003-2017)
Prof.Dr. İsa SAĞBAŞ, Öğr.Gör. Erhan ÇELİK

Araştırma Makalesi/Research Article
Mali Alan ve Mali Sürdürülebilirlik İlişkisinin Düşük ve Yüksek Gelirli Gelişmekte Olan Ülkeler Açısından Değerlendirilmesi 172
Assessment of the Relationship between Fiscal Space and Fiscal Sustainability in Terms of Low and High Income Developing Countries
Arş.Gör. Erman EROĞLU, Dr.Öğr.Üyesi Gökçe MARAŞ

Araştırma Makalesi/Research Article
Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde İşsizlik Histeresi ve Doğal Oran Hipotezinin Ampirik Bir Analizi 201
An Empirical Analysis of Unemployment Hysteresis and Natural Rate Hypothesis for the Developed and Developing Countries
Doç.Dr. Süleyman BOLAT, Dr.Öğr.Üyesi Özgür KOÇBULUT

Araştırma Makalesi/Research Article
Küresel Terör/izm: Ekonomi Politiğinden Finans Politiğine 225
Global Terror/ism: From Political Economy to Political Finance
Prof.Dr. İrfan KALAYCI

Araştırma Makalesi/Research Article
Kanada'da Son Dönemde Maliye Politikalarında Yaşanan Değişim ve Orta Gelir Grubunu Desteklemeye Yönelik Bütçe Politikaları 255
Recent Evolution of Fiscal Policies and Budget Policies for Supporting the Middle-Income Group in Canada
Arş.Gör. İtibar AYDEMİR USLU, Prof.Dr. Hakkı Hakan YILMAZ

Araştırma Makalesi/Research Article
Seçilmiş OECD Ülkelerinde Vergi Takozu-İşsizlik İlişkisi 286
The Relationship between Tax Wedge and Unemployment in the Selected OECD Countries
Doç.Dr. Veli YILANCI, Dr.Öğr.Üyesi Hakan YAVUZ, Arş.Gör. Tunç İNCE

Araştırma Makalesi/Research Article
Avrupa Birliği'nde Vergi Rekabetinin Panel Veri Analizi ile Değerlendirilmesi 298
Evaluation of Tax Competition in the European Union by Panel Data Analysis
Doç.Dr. Volkan YURDADOĞ, Arş.Gör. Murat ALBAYRAK

Derleme Makalesi/Review Article
Vergi Cennetleri ve Küresel Gelir Eşitsizliği 329
Tax Havens and Global Income Inequality
Dr.Öğr.Üyesi Abdunnur YILDIZ, Prof.Dr. Murat DEMİR

Araştırma Makalesi/Research Article
Vergi İhbar Kararını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik TR 33 Bölgesinde Bir Araştırma 355
An Investigation for Determining the Factors Affecting the Tax Whistleblowing Decision in the TR33 Region
Arş.Gör.Dr. İnci SANDALCI, Doç.Dr. Fazlı YILDIZ

Araştırma Makalesi/Research Article
Vergi Harcamalarının Vergi Gelirleri Açısından Etkinliği: 2006-2018 Döneminin Değerlendirilmesi 380
Effectiveness of Tax Expenditures in Terms of Tax Revenues: Evaluation of the 2006-2018 Period
Dr.Öğr.Üyesi Dilek ÖZDEMİR, Dr.Öğr.Üyesi Özlem TOPÇUOĞLU, Ömer Faruk KİŞİOĞLU

Araştırma Makalesi/Research Article
Türkiye'de Vergi Gelirleri ve Bütçe Harcamalarının Ekonomik Büyüme ile Etkileşimi .406
Interaction of Economic Growth with Tax Revenue and Budget Expenditures in Turkey
Dr.Öğr.Üyesi Ali ALTINER, Dr.Öğr.Üyesi Önder ÇALCALI

Araştırma Makalesi/Research Article
Ticari Serbestleşmenin Vergi Geliri Etkisi: Türkiye Örneği 428
Tax Revenue Effect of Trade Liberalization: Evidence from Turkey
Doç.Dr. Yılmaz BAYAR, Nazlı Ece ÇELİK

Araştırma Makalesi/Research Article
İllerin Vergi Gelirleri Açısından Sınıflandırılmasında Kümeleme Analizi Kullanımı 441
Use of Clustering Analysis in Classification of Provinces in Terms of Tax Revenues
Öğr.Gör. Metin ALLAHVERDİ, Prof.Dr. Ali ALAGÖZ

Araştırma Makalesi/Research Article
Elektronik Uygulamaların Vergi Denetimi Üzerine Etkisi: Denetimin Tarafları Üzerine Bir Araştırma 474
The Effect of Electronic Applications on Tax Auditing: An Investigation on Auditing Parties
Doç.Dr. Mehmet Ünsal MEMİŞ, Prof.Dr. Turgut ÇÜRÜK, Yasemin ÜNAL

Derleme Makalesi/Review Article
Dijitalleşmenin Vergi Matrahına Etkisi ve Tek Taraflı Önlemler 505
The Effect of Digitalization on Tax Base and Unilateral Measures
Dr.Öğr.Üyesi Nagihan BİRİNCİ

Araştırma Makalesi/Research Article
Dijital Vergi Denetimine Giden Yolda Benford Kanunu 528
Benford's Law on the Way to Digital Tax Audit
Yiğit YILDIZ

Araştırma Makalesi/Research Article
Türkiye'de KDV'nin Vergi Gelirleri ve Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Ampirik Bir Analiz (1985-2018) 548
VAT Effect on Tax Revenues and Economic Growth in Turkey: An Empirical Analysis (1985-2018)
Doç.Dr. Sevinç YARAŞIR TÜLÜMCE, Arş.Gör. Ersin YAVUZ

Araştırma Makalesi/Research Article
Hukuka Uygunluk Kriteri Olarak "Ölçülülük" İlkesinin Yüksek Yargı Organlarının Vergi Suçlarına İlişkin Kararları Bağlamında Değerlendirilmesi 575
Assessment of the Principle of "Proportionality" as a Legal Conformity Criterion within the Context of High Courts' Decisions on Tax Penalties
Dr.Öğr.Üyesi Onur UÇAR, Prof.Dr. Ahmet Burçin YERELİ

Araştırma Makalesi/Research Article
Sigara Bağımlılığı ve Devletin Sigara Tüketimi ile Mücadele Yöntemleri Arasındaki İlişki 599
The Relation between the Nicotine Addiction and Government's Fight Against Nicotine Consumption
Doç.Dr. Gökhan DÖKMEN, Doç.Dr. Mehmet PEKKAYA, Nurseda SAYMAZ

Yazarlar Hakkında 625
Yayın Kuralları 633
Maliye Dergisi Yayımlanma Süreci.....637

YAZARLAR HAKKINDA

Prof.Dr. Ali ALAGÖZ

Konya'da doğdu. Anadolu Üniversitesi İİBF İşletme bölümünden mezun oldu. Selçuk Üniversitesi SBE İşletme Anabilim Dalında yüksek lisans ve Anadolu Üniversitesinde doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Selçuk Üniversitesi İİBF İşletme bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Murat ALBAYRAK

1990 yılında Samsun/Bafra'da doğdu. Karadeniz Teknik Üniversitesi İİBF Maliye bölümünden mezun oldu. Çukurova Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalında yüksek lisans öğrenimini tamamlayan ve aynı Enstitünün İktisat Anabilim Dalında doktora öğrenimine devam eden yazar, halen Çukurova Üniversitesi SBE/İİBF Maliye bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Metin ALLAHVERDİ

1982 yılında Bakü'de doğdu. Selçuk Üniversitesi İİBF İktisat bölümünden mezun oldu. Aynı Üniversitenin SBE İşletme Anabilim Dalında yüksek lisans öğrenimini tamamlayan ve halen Muhasebe Finansman Bilim Dalında doktora öğrenimine devam eden yazar, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümünde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Ali ALTINER

1983 yılında Antalya'da doğdu. Adnan Menderes Üniversitesi İktisat bölümünden mezun oldu. Akdeniz Üniversitesi İktisat bölümünde yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İİBF İktisat bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Ömer AKKUŞ

Anadolu Üniversitesi İİBF İngilizce İktisat bölümünden mezun oldu. Aynı Üniversitenin İktisat Anabilim Dalında doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Gümüşhane Üniversitesi İktisat bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Doç.Dr. Yılmaz BAYAR

İstanbul Üniversitesi SBE İktisat Anabilim Dalında doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Uşak Üniversitesi İİBF İktisat bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Nagihan BİRİNCİ

1982 yılında Trabzon'da doğdu. Karadeniz Teknik Üniversitesi İİBF Maliye bölümünden mezun oldu. Aynı Üniversitenin SBE Maliye Anabilim Dalında yüksek lisans ve İktisat Anabilim Dalında doktora öğrenimlerini tamamladı. Karadeniz Teknik Üniversitesi İİBF Maliye bölümü Mali İktisat Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmakta olan yazar, aynı zamanda Maliye Bölümü Başkan Yardımcılığı görevini de yürütmektedir.

Doç.Dr. Süleyman BOLAT

1980 yılında Ankara'da doğdu. Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İİBF Maliye bölümünden mezun oldu. Adnan Menderes Üniversitesi SBE İktisat Anabilim Dalında yüksek lisans, Erciyes Üniversitesi SBE İktisat Politikası Bilim Dalında doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Aksaray Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Yusuf BOZGEYİK

1977 yılında Gaziantep'de doğdu. Gaziantep Üniversitesi İİBF İktisat bölümünden mezun oldu. Yüksek lisans öğrenimini aynı Üniversitenin İktisat Anabilim Dalında, doktora öğrenimini ise Afyon Kocatepe Üniversitesi SBE İktisat Anabilim dalında tamamlayan yazar, halen Gaziantep Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Şerif CANBAY

1979 yılında İstanbul'da doğdu. Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat bölümünden mezun oldu. Sakarya Üniversitesi SBE İktisat Anabilim Dalında yüksek lisans, İstanbul Medeniyet Üniversitesi İktisat Anabilim Dalında doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Düzce Üniversitesi Akçakoca Bey SBF İktisat bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Önder ÇALCALI

1977 yılında Giresun'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dış Ticaret ve Avrupa Birliği Programından ve Ankara Üniversitesi SBF Maliye bölümünden mezun oldu. Gaziosmanpaşa Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalında yüksek lisans, Ankara Üniversitesi SBE Maliye (Kamu Ekonomisi) Anabilim Dalında doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Yeşim ÇAM

1992 yılında İstanbul'da doğdu. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Maliye bölümünden mezun oldu. Aynı Üniversitenin SBE Maliye bölümünde yüksek lisans öğrenimini tamamlayan yazar, halen İstanbul Üniversitesi SBE Maliye programında doktora öğrenimine devam etmektedir.

Erhan ÇELİK

2013 yılında Celal Bayar Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Bankacılık ve Finans Bölümünden mezun oldu. Afyon Kocatepe Üniversitesi Maliye bölümünde yüksek lisans öğrenimini tamamlayan yazar, aynı Üniversitede doktora öğrenimine devam etmekte ve öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

Nazlı Ece ÇELİK

1990 yılında Uşak'da doğdu. Uludağ Üniversitesi İİBF İktisat bölümünden mezun olan yazar, halen Uşak Üniversitesi SBE İktisat Anabilim Dalında yüksek lisans öğrenimine devam etmektedir.

Prof.Dr. Turgut ÇÜRÜK

Çukurova Üniversitesi İİBF İngilizce İşletme bölümünden mezun oldu. Muhasebe ve Finans alanındaki yüksek lisans ve doktora öğrenimlerini Exeter Üniversitesinde (İngiltere) tamamlayan yazar, halen Çukurova Üniversitesi İİBF Muhasebe Anabilim Dalı Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Prof.Dr. Murat DEMİR

Anadolu Üniversitesi İİBF Maliye bölümünden mezun oldu. Anadolu Üniversitesi SBE Maliye programında yüksek lisans, Marmara Üniversitesi SBE Maliye programında doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Harran Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Doç.Dr. Gökhan DÖKMEN

1978 yılında Zonguldak'da doğdu. Marmara Üniversitesi İİBF Maliye bölümünden mezun oldu. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi (ilgili yılda Zonguldak Karaelmas Üniversitesi) SBE'de yüksek lisans, Dokuz Eylül Üniversitesi SBEÜ'de doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Atakan DURMAZ

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF İktisat bölümünden mezun oldu. Karadeniz Teknik Üniversitesi SBE İktisat Anabilim Dalında yüksek lisans ve doktora öğrenimlerini tamamlayan yazar, halen Samsun Üniversitesi İİSBF Sağlık Yönetimi bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Erman EROĞLU

1992 yılında Hatay/Kırıkhan'da doğdu. Gazi Üniversitesi İİBF Maliye bölümünden mezun oldu. Erciyes Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalında yüksek lisans öğrenimini tamamlayan yazar, halen Erciyes Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Ayşenur GÖNÜLAÇAN

1992 yılında Adana'da doğdu. Pamukkale Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünden mezun oldu. Süleyman Demirel Üniversitesinde yüksek lisans öğrenimini tamamlayan ve aynı Üniversitede doktora öğrenimine devam etmekte olan yazar, halen Karadeniz Teknik Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Tunç İNCE

Uşak Üniversitesi İİBF Maliye bölümünden mezun oldu. Sakarya Üniversitesi SBF Maliye Anabilim Dalında yüksek lisans öğrenimini tamamlayan yazar, aynı bölümde doktora öğrenimine devam etmekte ve araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Prof.Dr. İrfan KALAYCI

Çukurova Üniversitesi İİBF İktisat bölümünden mezun oldu. İnönü Üniversitesi SBE İktisat Anabilim Dalında yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen İnönü Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Doç.Dr. Coşkun KARACA

1979 yılında İstanbul'da doğdu. Marmara Üniversitesi Maliye bölümünde lisans, aynı Üniversitenin Maliye Anabilim Dalında doktora öğrenimini tamamladı. Amerika'nın New Jersey eyaleti Princeton Üniversitesinde misafir araştırmacı olarak bulunan yazar, halen Cumhuriyet Üniversitesi Maliye Bölümü Mali Hukuk ABD Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Ömer Faruk KİŞİOĞLU

1983 yılında Erzurum'da doğdu. Atatürk Üniversitesi İİBF İktisat bölümünden mezun oldu. Aynı Üniversitenin SBE İktisat Anabilim Dalında yüksek lisan öğrenimini tamamlayan yazar, halen Erzurum Büyükşehir Belediyesinde çalışmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Özgür KOÇBULUT

1977 yılında Tokat/Turhal'da doğdu. Karadeniz Teknik Üniversitesi İİBF Maliye bölümünden mezun oldu. Cumhuriyet Üniversitesi SBE İktisat Anabilim Dalında yüksek lisans, Erciyes Üniversitesi SBE İktisat Politikası

Bilim Dalında doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Bozok Üniversitesi Akdağmadeni MYO Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Özge KORKMAZ

Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Ekonometri bölümünden mezun oldu. Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Ekonometri Anabilim Dalında yüksek lisans, Karadeniz Teknik Üniversitesi SBE Ekonometri Anabilim Dalında doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Bayburt Üniversitesi İİBF İktisat bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Aydın KUTLU

1971 yılında Adana/Ceyhan'da doğdu. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünden mezun oldu. Yazar halen Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinde görev yapmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Gökçe MARAŞ

1981 yılında Kütahya'da doğdu. Erciyes Üniversitesi İİBF İktisat bölümünden mezun oldu. Yüksek lisans ve doktora öğrenimini Erciyes SBE İktisat Anabilim dalında tamamlayan yazar, halen Erciyes Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Doç.Dr. Mehmet Ünsal MEMİŞ

Ankara Üniversitesi SBF Maliye bölümünden mezun oldu. Çukurova Üniversitesi SBE İşletme alanında yüksek lisans ve doktora öğrenimlerini tamamlayan yazar, halen Çukurova Üniversitesi İİBF İşletme bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Dilek ÖZDEMİR

1980 yılında Erzurum'da doğdu. Atatürk Üniversitesi İİBF İşletme bölümünden mezun oldu. Aynı Üniversitenin SBE İktisat Anabilim Dalında yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen İİBF İktisat bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Doç.Dr. Mehmet PEKKAYA

Boğaziçi Üniversitesi Fizik ve Anadolu Üniversitesi İşletme bölümlerinden mezun oldu. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi SBE İşletme Anabilim Dalında yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen aynı Üniversitede öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Prof.Dr. İsa SAĞBAŞ

1991 yılında Ankara Üniversitesi SBF Maliye bölümünden mezun oldu. YÖK burslusu olarak İngiltere'de Birmingham Üniversitesinde yüksek lisans

ve doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Dr. İnci SANDALCI

Kocaeli'de doğdu. Sakarya Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye bölümünden mezun oldu. Sakarya Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalında yüksek lisans ve Dumlupınar Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalında doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Kütahya Dumlupınar Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Nurseda SAYMAZ

1993 yılında Zonguldak'da doğdu. Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Maliye bölümünden mezun olan yazar yüksek lisans öğrenimini Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İİBF'de tamamlamıştır.

Dr.Öğr.Üyesi Özlem TOPÇUOĞLU

1981 yılında Erzurum'da doğdu. Atatürk Üniversitesi İİBF İktisat bölümünden mezun oldu. Aynı Üniversitenin SBE İktisat Anabilim Dalında yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Erzurum Meslek Yüksekokulunda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Doç.Dr. Sevinç YARAŞIR TÜLÜMCE

1979 yılında Almanya'da doğdu. Lisans öğrenimini Dokuz Eylül Üniversitesinde, yüksek lisans öğrenimini Pamukkale Üniversitesinde ve doktora öğrenimini de İstanbul Üniversitesi Maliye bölümünde tamamlayan yazar, halen Pamukkale Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Onur UÇAR

Uludağ Üniversitesi İİBF Maliye bölümünden mezun oldu. Hacettepe Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalı Maliye programında bütünleşik doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

İtibar AYDEMİR USLU

Ankara Üniversitesi SBF Maliye bölümünden mezun oldu. Aynı Üniversitede yüksek lisans öğrenimini tamamlayan yazar, halen Ankara Üniversitesi SBF Maliye bölümünde doktora öğrenimine devam etmekte ve araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Hüseyin ÜNAL

Erciyes Üniversitesi Matematik bölümünden mezun oldu. Erciyes Üniversitesi FBE Matematik Anabilim Dalında ve Çukurova Üniversitesi SBE Ekonometri Anabilim Dalında yüksek lisans öğrenimlerini tamamlayan yazar, Karadeniz Teknik Üniversitesi SBE Ekonometri Anabilim Dalında doktora öğrenimine devam etmekte olup, halen aynı Üniversitenin Ekonometri bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Yasemin ÜNAL

Mersin Üniversitesi İİBF İşletme bölümünden mezun oldu. Çukurova Üniversitesi SBE İşletme alanında yüksek lisans öğrenimini tamamlayan yazar, halen Çukurova Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulunda Personel İşleri Şefi olarak görev yapmaktadır.

Doç.Dr. Ömer YALÇINKAYA

Anadolu Üniversitesi İİBF İktisat bölümünden mezun oldu. Yüksek lisans öğrenimini Atatürk Üniversitesi, SBE İktisat Anabilim Dalında tamamlayan yazar, halen Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İİBF, İktisat Bölümü, İktisat Politikası Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Ersin YAVUZ

1990 yılında Iğdır/Tuzluca'da doğdu. Anadolu Üniversitesi, İktisat Fakültesinden mezun oldu. Yüksek lisans öğrenimini Pamukkale Üniversitesi SBE Maliye programında tamamladı. Halen Pamukkale Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalında doktora öğrenimine devam etmekte ve aynı bölümde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Hakan YAVUZ

Sakarya Üniversitesi İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünden mezun oldu. Aynı Üniversitenin SBE Maliye Anabilim Dalında yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamlayan yazar yine aynı Üniversitenin SBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Prof.Dr. Ahmet Burçin YERELİ

Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF İktisat bölümünden mezun oldu. Dokuz Eylül Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalı, Maliye programında yüksek lisans ve aynı Enstitünün Maliye Anabilim Dalı, Maliye programında doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Hacettepe Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Doç.Dr. Veli YILANCI

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri bölümünden mezun oldu. Aynı Üniversitenin SBE Ekonometri Anabilim Dalında yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Sakarya Üniversitesi SBF Ekonometri bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Dr.Öğr.Üyesi Abdunnur YILDIZ

Uludağ Üniversitesi İİBF Maliye bölümünden mezun oldu. Uludağ Üniversitesi SBE Maliye programında yüksek lisans ve İstanbul Üniversitesi SBE Maliye programında doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Fırat Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Doç.Dr. Fazlı YILDIZ

Balıkesir'de doğdu. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye bölümünden mezun oldu. Dumlupınar Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalında yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Kütahya Dumlupınar Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Yiğit YILDIZ

1982 yılında Ankara'da doğdu. Anadolu Üniversitesi İktisat bölümünden mezun oldu. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsünde Kamu Yönetimi alanında yüksek lisans öğrenimini tamamlayan ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Maliye bölümünde doktora öğrenimine devam eden yazar, halen Vergi Denetim Kurulu Başkanlığında Vergi Müfettiş Yardımcısı olarak görev yapmaktadır.

Prof.Dr. Hakkı Hakan YILMAZ

Gazi Üniversitesi Maliye bölümünden mezun oldu. Amerika'da (New York) Columbia Üniversitesinde Uluslararası İlişkiler ve Kamu Politikaları alanında yüksek lisans ve Hacettepe Üniversitesi SBE Maliye bölümünde doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Ankara Üniversitesi SBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Doç.Dr. Volkan YURDADOĞ

1968 yılında Adana/Kozan'da doğdu. Çukurova Üniversitesi İİBF İktisat bölümünden mezun oldu. Aynı Üniversitenin SBE İktisat Anabilim Dalında yüksek lisans, Hacettepe Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalında doktora öğrenimini tamamlayan yazar, halen Çukurova Üniversitesi İİBF Maliye bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.